

YARGITAY KARARI

Yargıtay Başkanlığından:

**YARGITAY İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME
BÜYÜK GENEL KURULU KARARI**

ESAS NO : 2019/2
KARAR NO : 2020/3
KARAR TARİHİ : 20.11.2020

ÖZET: Muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bilinen adresten farklı olması hâlinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine "Mernis adresi" şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılması yeterli olup, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılması gerekmemektedir.

I-GİRİŞ**A-İçtihatları Birleştirme Başvurusu**

Av. Tamer Yeşil 12.09.2018 havale tarihli dilekçesi ile; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kararlarında bilinen adrese çıkartılan tebligatın iade gelmesi hâlinde Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre mernis adresine tebliği yeterli görülerek iki aşamalı tebliğ yeterli kabul edildiği hâlde, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi kararlarında bilinen adrese çıkartılan tebligatın iade gelmesi hâlinde mernis adresine önce normal tebligat çıkartılması, bunun iade gelmesi hâlinde de Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre yeni bir tebligat çıkartılması gerektiği şeklinde üç aşamalı tebliğ yapılmasını öngören aksi yönde karar verildiğini, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 2 ve 4. Hukuk Daireleri ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kararları arasında görüş ayrıklığı bulunduğunu belirterek içtihatların birleştirilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

B- İçtihatları Birleştirmenin Konusu

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 29.05.2019 tarih ve 182 sayılı kararı ile:

Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi kararları ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesi kararları da belirtilmek suretiyle sonuç olarak: "konu ile ilgili olarak görüş ayrıklığı bulunduğu ve farklı uygulamaların sürdürüldüğü sonucuna

varıldığından; aykırılığın İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunca giderilmesi gerektiğine” karar verilerek raporör üye görevlendirilmesine karar verilmiştir.

Daha sonra Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 26.09.2019 tarih ve 288 sayılı kararı ile; iş ve kadro durumu nedeniyle görevlendirme değişikliği yapılarak bu kez raporör üye olarak Hukuk Genel Kurulu Üyesi Sayın Zeki Gözütok’a vazife tevdi edilmiştir.

İçtihadı Birleştirme konusu ise Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından 29.05.2019 tarih ve 182 sayılı kararı ile; "Muhatabın bilinen adresine tebligat çıkartılıp iade edilmesi hâlinde, mernis adresine çıkartılan tebligatlarda bilinen adres ile mernis adresi farklı ise: mernis adresine normal bir tebligat çıkartılıp iade edilmesi durumunda mernis şerhi düşülerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre mi tebligat yapılacağı yoksa bilinen adrese çıkartılan ilk tebligatın bila tebliğ iadesi hâlinde mernis adresine "mernis adresi" şerhi verilerek mi tebligat yapılacağı" olarak belirlenmiştir.

Ne var ki, Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında belirlenen içtihadı birleştirme konusunun gerçek ihtilafi saptamaya yeterli olmadığı belirtilerek, içtihadı birleştirmenin konusunun "muhabatın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması hâlinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine "Mernis adresi" şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılmasının yeterli olup olmadığı, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılmasının gerekip gerekmediği" şeklinde belirlenmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

C- Görüş Aykırılığının Giderilmesi İstemine Konu Kararlar

- Hukuk Genel Kurulu Kararı;

14.06.2017 tarihli ve 2016/7-1006 E., 2017/1200 K.

- 2. Hukuk Dairesi Kararı;

03.05.2018 tarihli ve 2016/16677 E., 2018/6058 K.

- 4. Hukuk Dairesi Kararı;

14.12.2017 tarihli ve 2017/3783 E., 2017/8310 K.

- 12. Hukuk Dairesi Kararı;

19.09.2013 tarihli ve 2013/21372 E., 2013/29142 K.

D- Dairelerin Görüş Özetleri

İçtihatların birleştirilmesi talebinin ön değerlendirmesi safhasında kararları arasında içtihat aykırılığı bulunan Hukuk Genel Kurulu ile Özel Dairelerin görüşlerine başvurulmuştur.

1. Hukuk Genel Kurulunun görüş yazısında;

Muhatabın bilinen en son adresine çıkarılacak tebligatın bilâ tebliğ dönmesi hâlinde adres kayıt sisteminde adresi varsa ve ilk çıkan adresten farklıysa bu kez bilinen son adresi burası olduğu için Tebligat Kanunu'nun 10. maddesi uyarınca bu adrese normal tebligat çıkarılması gerektiği, bu tebligatın da bilâ dönmesi hâlinde de adres kayıt sistemindeki adrese Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre "mernis adresi" şerhi verilerek tebligat yapılabileceği, 2. Hukuk Dairesi, 4. Hukuk Dairesi ve Hukuk Genel Kurulu ile 12. Hukuk Dairesinin kararları arasında içtihat aykırılığı bulunduğu, içtihatların birleştirilmesi kararı ile aykırılığın giderilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ancak Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında bildirilen görüşün maddî hataya dayalı olarak bu şekilde bildirildiği, zira Hukuk Genel Kurulunun kararlarında; muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması hâlinde, adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine "Mernis adresi" şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılmasının yeterli olduğu, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılmasının gerekmediği, iki aşamalı bir yol benimsendiği, Hukuk Genel Kurulunun görüşünün 12. Hukuk Dairesinin görüşü doğrultusunda olduğu ifade edilmiştir.

2. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi görüş yazısında;

Tebliğatın öncelikle muhatabın bildirilen adresine çıkarılacağı, tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi tespit edilerek bu adrese, "Mernis kaydı içermeyen" normal tebligat çıkarılacağı, eğer muhatap adreste oturmakla birlikte, adresten geçici olarak ayrılmış ise; Tebligat Kanunu'nun 21/1. maddesi koşullarına uygun şekilde tebligat yapılacağı, muhatabın adreste oturmadığı tespit edilerek tebligatın iade edilmesi hâlinde, muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna dair kayıt (mernis kaydı) düşülerek yeniden tebligat çıkarılacağı ve Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca tebligat yapılacağı, 4. Hukuk Dairesi ile 2. Hukuk Dairesinin görüşünün benzer olup, bu yönde içtihatların birleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

3. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi görüş yazısında;

Tebliğatın öncelikle muhatabın bilinen adresine çıkarılacağı, tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi tespit edilerek bu adrese "mernis kaydı içermeyen" normal tebligat çıkarılacağı, eğer muhatap adreste oturmakla birlikte, adresten geçici olarak ayrılmış ise; Tebligat Kanunu'nun 21/1. maddesi koşullarına uygun şekilde tebligat yapılacağı, muhatabın adreste oturmadığı tespit edilerek tebligatın iade edilmesi hâlinde, muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olduğuna dair kayıt (mernis kaydı) düşülerek

yeniden tebligat çıkarılacağı ve Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca tebligat yapılması gerektiği, 2. Hukuk Dairesinin görüşünün benzer olduğu, bu yönde içtihatların birleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

4. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi görüş yazısında;

Tebliğat Kanunu'nun 10/1, 21/2. maddeleri, Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 16/2. maddesi ve 6099 sayılı Kanun'un hem genel gerekçesi hem de 3. maddesi gerekçesi hep birlikte değerlendirildiğinde yapılan değişikliklerin amacının, uygulamada yaşanan sorunları önlemek, onlarca tebligat yerine birkaç tebligatla sonuç elde etmek ve Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda yer alan "adres kayıt sisteminin" Tebligat Kanunu'na intibakının sağlanması olduğu, bu durumda adres değişikliği hâlinde bu değişikliğin bildirilerek adres kayıt sistemine işlenmesinin sağlanması gerektiği, bu bildirim ihmal edilmesi veya kötüniyetli olarak bildirilmemesi hâlini Kanunun himaye etmeyeceği, uygulamada değişiklikten önce tebligatların yapılmasının büyük emek, zaman, iş gücü kaybı ve masraflara yol açmaktayken yapılan değişikliklerle adres kayıt sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapılmasına gerek olmadığından tebligat işlemlerinin uzamamasının sağlandığı, tebligatın önce bilinen adrese çıkarılması, bila dönmesi hâlinde adres kayıt sistemindeki adres tespit edilerek ve bu adresin "mernis adresi olduğu, TK'nın 21/2. maddesine göre buraya tebligat yapılması" şerhini içerir şekilde tebligat çıkarılarak Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesine göre tebligatın her hâltükarda yapılması gerektiği, adres kayıt sistemindeki adresin ilk tebligat çıkan adresten farklı bir adres olmasının maddenin iki aşamalı uygulanmasına engel teşkil etmediği, adres kayıt sistemindeki adrese önce olağan yoldan yani TK'nın 21/1. maddesine göre tebligat çıkarmaya gerek bulunmadığı, Kanun koyucunun amacının bu olduğu, TK'nın 21/1. maddesinin uygulanış şeklinin TK'nın 21/2 maddesinden farkının Tebligat Yönetmeliğinin 30. maddesinde belirtildiği üzere kişinin esas orada oturup oturmadığını yani sürekli olarak orada bulunup bulunmadığını, bu hususu bilmesi muhtemel kişilerden araştırarak beyanlarının tutanağa yazılması olduğu, Tebligat Yönetmeliğinin 30/1. maddesinde de bu araştırmanın: adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlar için yapılmayacağına açıkça yazılı olduğu, bunun nedeninin ise adres kayıt sistemindeki adres olması hâlinde muhatap o adreste hiç oturmamış ya da sürekli ayrılmış olsa dahi kendisi adres kayıt sistemine bu adresi bildirdiğinden ve değiştirmedikenden bu adrese tebligat yapılabilmesine Kanunun cevaz verdiği, yine Tebligat Yönetmeliğinin 31/c maddesinde aynı ilkenin tekrarlandığı, tebligatın bilinen adresten bila tebliğ döndükten sonra, adres kayıt sistemindeki adrese bir kez de normal yoldan, yani Tebligat Kanununun 21/1. maddesine göre tebligat çıkarmanın fuzuli olduğu, adres kayıt sistemindeki adreste muhatabın orada oturup oturmamasının herhangi bir önemi olmadığı,

araştırma hariç, TK 21/1 ve 21/2'nin uygulanmasında, her ikisinde de muhatap orada her ne sebepten olursa olsun bulunuyorsa (TK 21/1'e göre muhatapın orada oturması ancak tebliğ anında adreste olmaması ya da tebliğinden kaçınması durumunda, TK 21/2 maddesine göre de adresten ayrılmış ya da hiç oturmamış olması hâlinde) tebliğ olunacak evrak muhtara ya da ihtiyar heyeti azasına teslim edileceği, tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihtaname kâpiya yapıştirılacağı, dolayısıyla muhatap zaten orada oturuyorsa tebliğin bizzat yapılacağı, oturmuyorsa yapılan düzenlemelere göre tebliğ yapılacak adres, adres kayıt sistemindeki adresi olduğundan ve kanun buna cevaz verdiğinden TK'nın 21/2. maddesine göre tebligat yapılacağı, adres kayıt sistemindeki adrese önce bir kez de TK'nın 21/1. maddesine göre normal tebligat çıkarmanın anılan yasal düzenlemeler karşısında fazladan bir işlem olduğu ve işin uzamasına sebebiyet vermekten başka bir fonksiyonunun bulunmadığı, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi ve 4. Hukuk Dairesi İle 12. Hukuk Dairesi arasında içtihat farklılığı mevcut olduğundan içtihatların 12. Hukuk Dairesinin görüşleri doğrultusunda birleştirilmesinin gerektiği.

belirtmiştir.

II- İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME KONUSU İLE İLGİLİ KAVRAM, KURUM VE YASAL DÜZENLEMELER

A.- MEVZUAT

A. 1. 7201 SAYILI TEBLİGAT KANUNU

Tebliğatin yapılması:

Madde 1 – (Değişik: 11/1/2011-6099/1 md.)

Kazai merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile vakıf yükseköğretim kurumları, il özel idareleri, belediyeler, köy hükmi şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır.

Davetiyein ihtiva edeceği kayıtlar:

Madde 9 – Davetiye aşağıdaki kayıtları ihtiva eder:

1. Tarafların ve varsa kanuni temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile ikametgâh veya mesken yahut iş adreslerini,
2. Anlaşılacak şekilde kısaca tebliğin mevzuunu,
3. Davet edilen şahsın hangi mercide ve hangi gün ve saatte hazır bulunması lazım geldiğini ve bu merciin yerini,

4. Kanunlarına göre davetiye ve celpnamelere derci icabeden sair hususları.

5. Davetiyeyi çıkaran merciin mührünü ve mahkeme yazı işleri müdürünün ve diğer mercilerde salâhiyetli memurun imzasını.

Bilinen adreste tebligat:

Madde 10 – Tebligat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır.

(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/3 md.) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığı anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır.

Şu kadar ki; kendisine tebliğ yapılacak şahsın müracaatı veya kabulü şartıyla her yerde tebligat yapılması caizdir.

Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina:

Madde 21 – (Değişik : 6/6/1985 - 3220/7 md.)

Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/5 md.) Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

(Ek: 19/3/2003-4829/5 md.) Muhtar, ihtiyar heyeti azaları, zabıta amir ve memurları yukarıdaki fıkralar uyarınca kendilerine teslim edilen evrakı kabule mecburdurlar.

Tebliğ mazbatası:

Madde 23 – Tebliğ bir mazbata ile tevsik edilir. Bu mazbatanın:

1. Tebliği çıkaran merciin adını,
2. Tebliği isteyen tarafın adını, soyadını ve adresini,
3. Tebliğ olunacak şahsın adını, soyadını ve adresini,
4. Tebliğin mevzuunu,

5. Tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kimsenin adını, soyadını, adresini ve 22 nci madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu.

6. Tebliğin nerede ve ne zaman yapıldığını.

7. 21 inci maddedeki durumun tahaddüsü halinde bu hususlara mütaallik muamelenin yapıldığını, adreste bulunmama ve imtina için gösterilen sebebi.

8. (Ek:11/1/2011-6099/6 md.) Tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,

9. (Değişik: 19/3/2003-4829/7 md.) Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzasını,

İhtiva etmesi lazımdır.

Yönetmelik:

Madde 60 – (Değişik: 11/1/2011-6099/12 md.)

Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar İçişleri, Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarının görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

A. 2. TEBLİGAT KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK

Amaç

Madde 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – (1) Bu Yönetmelik; yargı mercileri, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmi şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak tüm tebligat işlemlerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 – (1) Bu Yönetmelik, Tebligat Kanununun 60 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tebliğatın yapılması

Madde 4 – (1) 2 nci maddede belirtilen merciler tarafından yapılacak tüm tebliğler, bu Yönetmelik hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü (PTT) veya memur vasıtasıyla yapılır.

Bilinen adreste tebligat

Madde 16 – (1) Tebligat, öncelikle tebliğ yapılacak şahsın bilinen en son adresinde yapılır. Bilinen en son adresin tespitinde, tebliğ isteyeninin beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır.

(2) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. Ayrıca başkaca adres araştırması yapılmaz. 79 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre renkli bastırılan tebligat zarfında, adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilir.

Muhatabın adreste bulunmaması, ölmesi veya adresinden sürekli olarak ayrılması halinde yapılacak işlem

Madde 30 – (1) Adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlar hariç olmak üzere, muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek olanlardan hiçbiri gösterilen adreste sürekli olarak bulunmazsa, tebliğ memurunun, adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclisi üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ mazbatasına yazıp imzalatması, imzadan çekinmeleri halinde bu durumu yazarak imzalaması gerekir.

(2) Muhatap ölmüşse veya gösterilen adresten sürekli olarak ayrılmış ve yeni adresi de tebliğ memurunca tespit edilememişse tebligat evrakı, tebligatı çıkaran mercie geri gönderilir.

(3) Yeni adres, tebliğ memuru tarafından tespit edilmişse bu adres, tebliğ mazbatasındaki mahsus yerine ve tebliğ evrakındaki adresin bulunduğu tarafa yazılır.

(4) Yeni adres, tebliğ memurunun tevzi bölgesi dâhilinde bulunduğu takdirde tebligat o adrese yapılır. Yeni adres, aynı PTT merkezinin diğer bir tevzi bölgesinde veya başka bir PTT merkezinin mıntıkası içinde bulunursa, tebliğ evrakı yeni adreste tebliğinin temini için memur tarafından bağlı olduğu merkeze iade olunur.

(5) 15 inci maddede yer alan hususlar göz önünde bulundurulduğunda tebligatın, tebliğ evrakında belirtilen tarihten önce yapılamayacağına anlaşılması veya yeni adresin yabancı bir ülkeye ait olması durumunda PTT merkezi tebliğ evrakını tebligatı çıkaran mercie geri gönderir.

Tebliğ imkânsızlığı ve tebüllüğden kaçınma ile adres kayıt sistemindeki adreste bulunamama halinde yapılacak işlem

Madde 31 – (1) Tebliğ memuru:

a) Muhatap veya muhatap adına tebligat yapılabilecek kişiler. o adreste buldukları halde hiçbirinin tebliğ anında gösterilen adreste mevcut olmamaları,

b) Muhatap ya da kendilerine tebligat yapılabilecek kişilerin tebellüğden kaçınması,

c) Muhatap, gösterilen adreste hiç oturmamış veya bu adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi tebligatın, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine bu husus meşruhat verilerek çıkarılması,

hallerinden biri gerçekleştiği takdirde tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti veya meclisi üyesinden birine ya da kolluk amir veya memuruna imza karşılığında teslim eder. Tebliğ memuru, ek-1'de yer alan (2) numaralı örneğe uygun olarak düzenlenen ihbarnameyi gösterilen adresteki kapıya yapıştırır. (a) bendinde belirtilen halin gerçekleşmesi durumunda tebliğ memuru, tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirir.

(2) Birinci fıkranın (c) bendi gereğince yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunca 30 uncu maddeye göre araştırma yapılmaz.

Tebliğ tarihi

Madde 32 – (1) 31 inci maddenin birinci fıkrasına göre yapılacak tebligatlarda, ihbarnamenin gösterilen adresin kapısına yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

Tebliğ mazbatasında bulunması gereken bilgiler ve tanzimi

Madde 35 – (1) Tebliğ bir mazbata ile belgelendirilir. Bu mazbatanın;

a) Tebliği çıkaran merciin adını,

b) Tebliği isteyen tarafın adını, soyadını ve adresini,

c) Muhatabın adını, soyadını ve adresini,

ç) Tebliğin konusunu,

d) Tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kişinin adını, soyadını, adresini ve 34 üncü madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu,

e) Tebliğ tarihini, saatini ve nerede yapıldığını,

f) 30 uncu ve 31 inci maddelerdeki durumların gerçekleşmesi halinde bu hususlarla ilgili hangi işlemlerin yapıldığını, adreste bulunmama ve kaçınma için gösterilen sebebi.

g) Tebligatın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,

ğ) Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun adı, soyadı, sıfatı ve imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imzasını,

içermesi gerekir.

(2) Tebliğ mazbatasında yukarıda belirtilen hususları kaydetmek için yeterli alan bulunmaması halinde tebliğ memuru usulüne uygun şekilde mazbataya eklenti yapabilir.

(3) Bu maddeye göre hazırlanarak bastırılan ve tebliğاتی çıkaran merci tarafından tanzim edilen ek-1'de yer alan (3) numaralı örnek tebliğ mazbatasının ilgili bölümleri tebliğ memuru tarafından tebliğ yerinde düzenlenir.

(4) Tebliğ mazbatası, tebliğ çıkaran merci ve tebliğ memuru tarafından okunaklı şekilde düzenlenir.

(5) Tebliğ mazbatasında muhatabın birden fazla adresine yer verilemez. Aksi halde tebliğ mazbatası tebliğاتی çıkaran mercie iade edilir.

Basılı evrak

Madde 79 – (1) Ek-1'de yer alan (2) ve (7) numaralı örnek basılı evrağı. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü, diğerleri ise tebliğ çıkaran merciler tarafından temin edilir.

(2) Bu Yönetmeliğe ekli örneklere göre bastırılacak evrakın beyaz renkte olması gerekir. Ancak, 16 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca adres kayıt sistemine göre düzenlenecek tebliğ zarfı açık mavi renkte bastırılır.

A. 3. 5490 SAYILI NÜFUS HİZMETLERİ KANUNU

Tanımlar

Madde 3- (1) Bu Kanunda geçen;

a) Adres: Herhangi bir toprak parçası veya binanın coğrafi konumu ve işlevi açısından tanımlanmasını,

b) Adres beyan formu: Adreslerin bildiriminde kullanılan, şekli ve içeriği Bakanlıkça belirlenen formu,

c) (Değişik: 19/10/2017-7039/1 md.) Adres bileşenleri: İl, ilçe, köy ve köy bağılıları, mahalle, bulvar, cadde, sokak, bina, dış kapı numarası, iç kapı numarası, posta kodu gibi adres bilgisine ulaşmak için gerekli sözel ve mekânsal verileri,

ı) Diğer adres: Yerleşim yeri adresi dışında kalan yerleri,

o) (Değişik: 19/10/2017-7039/1 md.) Merkezî veri tabanı: Genel Müdürlükçe elektronik ortamda tutulan verileri,

ö) (Değişik: 19/10/2017-7039/1 md.) MERNİS: Merkezî Nüfus İdaresi Sistemini.

aa) Ulusal adres veri tabanı: Adres bilgilerinin tutulduğu merkezî veri tabanını,

ee) Yerleşim yeri adresi: Sürekli kalma niyetiyle oturlan yeri.

ifade eder.

Aile kütüklerinde bulunması gereken kişisel bilgiler

Madde 7-(1) Her mahalle veya köy için ayrı aile kütüğü tutulur. Aile kütüklerinde aşağıdaki bilgiler bulunur:

g) Yerleşim yeri adresi.

Adres bilgilerinin tutulması ve adres standardı

Madde 48-(1) Yerleşim yeri adresi ve diğer adreslere ait bilgilerin tutulmasına ilişkin politikanın oluşturulması, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması, idari birimlere göre genel uygulamaya geçiş tarihlerinin tespit edilmesi, ulusal adres veri tabanı ile MERNİS veri tabanının ilişkilendirilmesi ve adres bilgilerinin paylaşılmasına ilişkin işlemler Bakanlıkça yürütülür. Bakanlığın nüfus kütüklerindeki adres kayıtlarını tamamlamak amacıyla işbirliği talebi kurumlarca karşılanır.

(2) Adres standardı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün takip ve sorumluluğunda; Genel Müdürlük, Türkiye İstatistik Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü ve ilgili diğer kuruluşlarca ortaklaşa belirlenir. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tespit edilen standardın yetkili idareye bildirilmesinden sorumludur. Kurumlar ile gerçek ve tüzel kişiler adres ile ilgili iş ve işlemlerinde adres standardına uymak zorundadır.

(3) Bakanlık, adrese ilişkin her türlü bilgiyi kurumlardan istemeye yetkilidir. Kurumlar söz konusu isteğe yirmi gün içinde cevap vermekle yükümlüdür.

(4) (Değişik: 19/10/2017-7039/12 md.) Faydalanan kamu hizmetleriyle sınırlı olmak üzere adrese dayalı olarak yürütülen iş ve işlemlerde diğer adres, yerleşim yeri adresi ile aynı hukuki değere sahiptir. Kurumlar yürütecekleri iş ve işlemlerde yerleşim yeri adresi gibi diğer adres bilgilerinin de esas alır.”

(5) (Ek: 19/10/2017-7039/12 md.) 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri saklıdır.

Adres bilgisi ve güncellenmesi

Madde 49-(1) İl özel idaresi ve belediyeler sorumluluk alanlarındaki adres bileşenlerini adres standardına uygun olarak tanımlayıp bunlara değiştiremeyecek sabit tanıtım numarası vererek mahallindeki bütün adresleri kapsayacak şekilde adres bilgilerini oluşturmakla yükümlüdür. Herhangi bir sebeple sabit tanıtım numarası dışında adres bileşenlerinde yapılan değişiklikler de il özel idaresi ve belediyelerce takip edilerek ulusal adres veri tabanına işlenir.

(2) Ulusal adres veri tabanı Genel Müdürlükte tutulur. Genel Müdürlük, ulusal adres veri tabanındaki yerleşim yeri adresi bilgilerini nüfus kütüklerindeki kişi kayıtları ile ilişkilendirerek elektronik ortamda, yedekleme sistemleri ile birlikte güncel olarak tutar.

(3) (Mülga: 9/5/2012-6304/13 md.; Yeniden düzenleme: 2/1/2017 - KHK-680/80 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7072/78 md.) Yerleşim yeri adresi yurt dışında olan Türk vatandaşlarının adres kayıtları, yaşadıkları ülkede kullanılan adres verilerine veya o ülke ve bağlı olduğu temsilcilik bilgisine göre tutulur.

Bildirim yükümlülüğü ve süresi

Madde 50- (Değişik: 19/10/2017-7039/13 md.)

(1) Adres bildiriminde kişilerin yazılı beyanı esas alınır. Bildirim şahsen veya güvenli elektronik imza ile yapılır.

(2) Adres bildirimi, nüfus müdürlüklerine veya dış temsilciliklere yapılır. Hizmet alımı ile ilgili başvuru sırasında, Bakanlıkça belirlenen adrese dayalı hizmet sunan kuruluşlara da adres değişikliğine ilişkin beyanda bulunulabilir.

(3) Adres bildirimiminin, yirmi işgünü içinde yapılması zorunludur.

(4) Yerleşim yeri ve diğer adresi aynı olan ailenin ergin fertleri birbirlerinin yerine adres beyanında bulunabilirler. Vekâletname ibraz edenler de kişilerin adresleri ile ilgili bildirimde bulunabilirler.

(5) Çocukların ve kısıtlıların adresleri veli, vasi, kayyım, bunların bulunmaması hâlinde, çocuğun büyük ana, büyük baba, ergin olan kardeşleri veya çocuğu yanında bulunduranlar tarafından bildirilir.

(6) Huzurevi, yetiştirme yurdu, cezaevi, öğrenci yurdu gibi yerlerde kalanların adres bildirimleri ilgili kurum yetkililerince, bildirim yapamayacak durumda olan kimsesizlerin ise muhtarlar tarafından yapılır.

(7) Beyanda şüphe duyulması hâlinde kişinin beyanını teyit eden bilgi ve belgeler istenebilir.

(8) Yetkili idareler adres oluşumuna dayanak teşkil eden yapı belgelerini, belgelerin oluşturulması ile eş zamanlı olarak ulusal adres veri tabanına işlemekle yükümlüdür.

Adrese dayalı hizmet sunan kuruluşların yükümlülüğü

Madde 51- (Değişik: 19/10/2017-7039/14 md.)

(1) Kuruluşlarca, adres değişikliği beyan formları elektronik ortamda Genel Müdürlüğe veya kâğıt ortamında en geç on işgünü içinde kuruluşun bulunduğu yerin nüfus müdürlüğüne gönderilir.

Adres bilgilerinin kullanımı

Madde 52- (1) Bakanlık, talepleri hâlinde kurumlara, usûl ve esasları Bakanlıkça tespit edilmek üzere adres bilgilerini elektronik ortamda Kimlik Paylaşımı Sistemi çerçevesinde verebilir.

(2) Teknik altyapısını tamamlamış olan muhtarlıklar sorumluluk alanlarındaki yerleşim yeri adres bilgilerinin güncelliğini takip etmek amacıyla Kimlik Paylaşımı Sistemine erişebilirler.

(3) Kurumlar, yürütecekleri iş ve işlemlerde Genel Müdürlükte tutulan adres bilgilerini esas alırlar.

(4) Adrese ilişkin bilgi ve belgeler nüfus müdürlüklerinden, Kimlik Paylaşımı Sistemine bağlanarak bu sistemdeki kayıtlara uygun belge üretebilen muhtarlıklardan temin edilebilir. Bu şekilde üretilen belgelerin güvenliği Bakanlığın tespit ettiği usul ve esaslara göre sağlanır.

(5) Nüfus sayımında veya tespitinde, aile ve hayatî istatistiklerin oluşturulmasında ve bu bilgileri esas alan kanunların uygulanmasında MERNİS nüfus bilgileri kullanılır.

B. KAVRAMLAR

B. 1- Tebligat

Tebliğ, kelime anlamıyla kısaca, bildirim, yazılı bildirme anlamına gelir. Tebliğ kelimesinin çoğulu (“tebliğler”) olan ve ancak, artık bugün için dilimizde (tekil) “tebliğ” kelimesi ile özdeş olarak kullanılan “tebligat” terimi, hukuksal bir işlemin ilgili kimsenin bilgisine sunulması için yetkili makamın, yasanın öngördüğü esas ve usule uygun bir biçimde (elektronik ortam dâhil) yazı ile veya ilân yoluyla yaptığı belgeleme işlemi demektir (Yılmaz, E./ Çağlar, T.: Tebligat Hukuku, Ankara 2013. 6. B., s. 39).

Hukuki anlamda tebligat, hukuki işlemlerin kanunda belirtilen usule uygun olarak muhatabına ya da muhatap adına kanunen kabule yetkili şahıslara yazılı olarak bildirim ve bu bildirim belgelendirilmesi işlemidir. Tebligatın, yazılı bildirim ve belgelendirme olmak üzere iki ana unsuru vardır. Tarafların, mahkemenin, icra ve iflas dairelerinin yaptıkları işlemlerin tamamlanıp hüküm ifade edebilmesi için genellikle tebliğ edilmiş olması gerekmektedir. Bu açıdan tebligatın usulüne uygun olarak yapılması oldukça önemlidir. Tebligat ile ilgili 7201 sayılı Tebligat Kanunu (Tebligat Kanunu) ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (Yönetmelik) hükümleri tamamen şeklidir. Değinen işlemler, bilgilendirme yanında belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemi olmakla, gerek tebliğ işlemi ve gerekse tebliğ tarihi ancak Kanun ve Yönetmelikte emredilen şekillerle tevsik ve dolayısıyla ispat olunabilir.

Tebliğat, yargılamada temelini Anayasada ve temel insan haklarında bulan adil yargılanma hakkı, onun devamı niteliğindeki hukukî dinlenilme hakkı, bu çerçevede kişinin kendisi ile ilgili yargılamadan haberdar olma ve bilgilendirme hakkıyla doğrudan ilgilidir. Hukukî dinlenilme hakkı, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Anayasa)’nın 36. maddesinde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının en

önemli unsurdur. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)'nin 27. maddesinde düzenlenmiş olan hukuki dinlenme hakkının unsurları arasında olan bilgilendirme hakkının, maddede sayılan diğer unsurlar olan açıklama ve ispat hakkı ile ilgili açıklamaları mahkemenin dikkate alarak değerlendirmesi, unsurlarının gerçekleşebilmesi için de öncelikle sağlanması gerekli olan bir haktır. Bilgilendirme hakkının sağlanabilmesinin en temel aracı da tebligat olup, öğrenmeyi sağlayacak usulüne uygun tebliğler yapılmaksızın yargılama yapıp karar verilmesi hukuki dinlenme hakkının ihlal edilmesine ve sonuçta kişinin adil yargılanmamış olmasına neden olacaktır. Hak arama süreci tebligat ile başlar ve tebligat ile sona erer. İcra takibinin de sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, itirazların yapılabilmesi ve takibin süratle sonuçlandırılabilmesi, ancak tarafların icra takibinden usulince haberdar edilmesi ile mümkündür. Takip borçlusunun, hangi icra dairesinde aleyhine takip bulunduğunu, hakkındaki taleplerin nelerden ibaret olduğunu bilmesi ve varsa itirazlarını zamanında ve doğru merciye yöneltebilmesi usulüne uygun olarak yapılacak tebligat ile sağlanabilir. Hukukî dinlenme hakkının gereği olarak tebligatın, Tebligat Kanunu'nun öngördüğü usul dairesinde gerçekleştirilmesi gerekir.

Tebliğat, usul ekonomisi ilkesi ile de yakın ilişki içerisindedir. HMK'nın 30. maddesinde düzenlenen usul ekonomisi adil yargılanma hakkının sağlanmasını amaçlayan, Anayasal dayanağı olan bir ilke olup, Anayasa'nın 141. maddesinin 4. bendinde davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının yargının görevi olduğuna açıkça işaret edilmiştir. Usul ekonomisi ilkesi yasalarda belirlenen düzenleme çerçevesinde yargılamanın kolaylaştırılmasını, yargılamada öngörülen olağan zaman süresinin aşılmamasını ve gereksiz gider yapılmamasını amaçlar ve bunu hâkime bir görev olarak yükler. Bu bağlamda, basitlik, hızlılık ve ucuzluk usul ekonomisini oluşturan unsurlar olarak ortaya çıkar. Usul ekonomisinin bir unsuru olan hızlılık, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde, "makul sürede yargılanma hakkı" olarak karşımıza çıkmaktadır. Tebligatın yargılamada özellikle süreler ve usul işlemleri bakımından ayrı bir önemi bulunmaktadır. Özellikle sürelerin işlemeye başlaması bakımından sürelerin bir çoğu tebligata bağlanmıştır. Bu durumda geçerli bir tebligat olmadıkça süre de işlemeye başlamaz; süreler işlemedikçe usul işlemlerinin gecikmesi, yargılamanın usul ekonomisine aykırı olarak uzaması söz konusu olur. Tebligatın bir yandan güvenli ve doğru şekilde yapılması, diğer yandan da mümkün olan en kısa sürede, en ucuz ve en basit şekilde yapılması gereklidir. Tebligatın kısa sürede yapılması, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmasına katkı sağlar.

B. 2- Adres Kavramı

B.2.1. Bilinen adres

Adres, bir kişinin oturduğu veya çalıştığı yeri göstermeye yarayan bilgilerin tamamı olarak tanımlanabilir. Tebligat Hukuku açısından adres kavramı, Tebligat Kanunu'nun 9. maddesinin 1. fıkrasından anlaşılacağı üzere geniş olup, ikametgâh (yerleşim yeri), işyeri ve mesken kavramlarını kapsar. Tebligat muhatabın bilinen bu adreslerinden herhangi birisinde yapılabilir. Tebligatın yapılacağı yer bakımından ikametgâh, mesken ve işyeri adresleri arasında bir fark yoktur (Muşul, T.: Tebligat Hukuku, Ankara 2018,7. B., s. 181,182).

Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 1. fıkrası uyarınca tebligat, tebliğ yapılacak muhatabın bilinen en son adresinde yapılır. Yönetmeliğin 16. maddesinin 1. fıkrasına göre bilinen en son adresin tespitinde tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır.

Muhatabın yerleşim yeri ile kendisine tebligat yapılacak olan adres örtüşebileceği gibi farklı yerler de olabilir. Tebligat hukuku bakımından önemli olan muhataba ulaşabilecek ve onunla bağlantısı bulunan bir adresin varlığıdır. Buna göre muhatabın oturduğu ev, çalıştığı işyeri veya yazlık evinin adresi geçerli şekilde tebligat yapılabilecek bir adres teşkil edebilir (Hanağası, E./Özekes, M.: Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku, Eskişehir 2017. 3. B., s. 105 ; Yılmaz, E./ Çağlar, T.: Tebligat Hukuku, Ankara 2013, 6. B., s. 117).

Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrası ile Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bilinen en son adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır.

B.2.2. Adres Kayıt Sistemi

Adres Kayıt Sistemi, Türk Vatandaşları ve Türkiye'de yaşayan yerleşik yabancıların yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerinin elektronik ortamda merkezi bir yapı içerisinde güncel olarak tutulmasını ve adres konusundaki dağınıklığa son verilmesini sağlayan bir projedir.

5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 3. maddesine göre:

“Adres; herhangi bir toprak parçası veya binanın coğrafi konumu ve işlevi açısından tanımlanmasını,

Adres bileşenleri: İl, ilçe, köy ve köy bağımları, mahalle, bulvar, cadde, sokak, bina, dış kapı numarası, iç kapı numarası, posta kodu gibi adres bilgisine ulaşmak için gerekli sözel ve mekânsal verileri,

Diğer adres: Yerleşim yeri adresi dışında kalan yerleri,

Merkezî veri tabanı: Genel Müdürlükçe elektronik ortamda tutulan verileri,

MERNİS: Merkezî Nüfus İdaresi Sistemini,

Ulusal adres veri tabanı: Adres bilgilerinin tutulduğu merkezî veri tabanını.

Yerleşim yeri adresi: Sürekli kalma niyetiyle oturulana yer.”

İfade eder.

Ulusal Adres Veri Tabanı, Türkiye’de ve yabancı ülkelerde yaşayan T.C. vatandaşı kişilerin T.C. kimlik numaraları ile yerleşim yeri adresinin ve diğer adreslerinin eşleştirilmiş ve Türkiye’de yaşayan yabancı uyruklu kişilerin adreslerinin eşleştirilmiş hâlini içerir. Adres kayıt sistemi, ulusal adres veri tabanındaki yerleşim yeri adres bilgileri ve diğer adreslerin, merkezi nüfus idaresi sistemi (mernis) veri tabanındaki kişi kayıtları ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası üzerinden ilişkilendirilerek, elektronik ortamda güncel olarak tutulmasıdır. Adres kayıt sistemi, Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de herhangi bir amaçla en az altı ay süreli yabancılara mahsus ikamet tezkeresi alan yabancılara yerleşim yeri ve diğer adres bilgilerinin tutulmasını kapsar.

5490 sayılı Kanun’un 48. maddesi uyarınca adrese dayalı olarak yürütölen iş ve işlemlerde diğer adres, yerleşim yeri adresi ile aynı hukuki değere sahiptir. Kurumlar yürütecekleri iş ve işlemlerde yerleşim yeri adresi gibi diğer adres bilgilerini de esas alır. 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri saklıdır.

5490 sayılı Kanun’un 50. maddesinin 2. fıkrasına göre adres bildiriminde kişilerin yazılı beyanı esas alınır. Aynı maddenin 3. fıkrasında adres bildiriminin, yirmi işgünü içinde yapılmasının zorunlu olduğu, 4. fıkrasında ise yerleşim yeri ve diğer adresi aynı olan ailenin ergin fertlerinin birbirlerinin yerine adres beyanında bulunabileceği düzenlenmiştir. Aynı Kanunun 68. maddesinde adres değişikliğini bildirme yükümlölüğünü süresi içinde yerine getirmeyenlere ve gerçeğe aykırı beyanda bulunanlara idari para cezası verileceği belirtilmiştir.

III-ÖĞRETİDEKİ GÖRÜŞLER

Kuru, “...Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. (Teb. K. m. 10/2); ayrıca başkaca adres araştırması yapılmaz (Teb. Yön. m. 16/2, c.2)...” (Kuru, B.: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 2016, s. 850; Kuru, B: Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 2020 Ankara, C. 2, s. 1668).

Pekcanitez, “...Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adres olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır (Teb. K. m. 10/2; Teb. Yön. m. 16/2, c. 1). Bu durumda ayrıca başka adres araştırması yapılmaz. Göröldüğü gibi Kanunda prensip olarak en fazla iki tebligat yapılması öngörölmüştür. İlk olarak muhatabın bilinen son

adresine tebligat çıkarılacak, bu adreste tebligat yapılamazsa adres kayıt sistemindeki (mernis) adresine tebligat yapılacaktır. Bu durumda, ayrıca adres araştırmasına gerek kalmayacak ve evrakların ikiden fazla tebliğ çıkarılması ihtiyacı çok fazla doğmayacaktır...” (Pekcanitez, H.: Medeni Usul Hukuku, C. 1, İstanbul 2017, 15. B., s. 510, 511).

Muşul, “...Tebliğ çıkarılan bilinen en son adresin, muhatabın adres kayıt sistemindeki adresiyle (mernis adresiyle) aynı olması gerekmez. Teb. K. m. 10/1 uyarınca tebliğ çıkarılan bilinen en son adres, muhatabın adres kayıt sistemindeki (mernis) adresiyle aynı veya farklı olsa bile tebliğ evrakı bila tebliğ geri gönderilmişse, Teb. K. m. 10/2 gereğince Teb. K. m. 21/2 ye göre tebliğe çıkarılması gerekir...” (Muşul, T.: Tebligat Hukuku, Ankara 2018, 7. B., s. 413, 414).

Hanağası ve Özkes “...Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi (mernis adresi), bilinen en son adres olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır (Teb. K. m. 10/2, Teb. Y. m. 16/2, c. 1). Adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapılması hâlinde, başkaca bir adres araştırması yapılmaz. Ayrıca renkli hazırlanan tebligat zarfında da adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki adresinin olduğu özel olarak belirtilerek meşruhat verilmesi gerekmektedir (Teb. Y. m. 16/2, c. 2).

Dikkat edilirse kural olarak muhataba en fazla iki tebligat yapılması söz konusu olup ikiden fazla tebligata pek ihtiyaç olmayacaktır. Çünkü önce muhatabın bilinen adresine tebligat yapılacak, eğer bu adreste sonuç alınamazsa adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapılmakla yetinilecektir. Bu sebeple kişilerin adres kayıt sistemindeki adreslerinin gerçeği yansıtmasına dikkat etmeleri, adres değişikliklerinde bu adresi güncellemeleri önem taşımaktadır. Aksi hâlde tebligat yapılmış sayılarak sonuçlarını doğuracaktır...” (Hanağası, E./Özkes, M.: Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku, Eskişehir 2017, 3. B., s. 105).

Yılmaz ve Çağlar, “...6099 sayılı Kanun’un 3. maddesiyle Tebligat Kanunu’nun 10. maddesine 2. fıkra hükmü eklenmiş ve bununla bilinen adresin (m. 10/1) tebligata elverişli olmaması veya bilinen adrese tebligat yapılamaması hâlinde muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin, bilinen en son adresi olarak kabul edileceği ve tebligatın bu adrese yapılacağı hükme bağlanmış; böylece başka bir adres araştırmasına gerek kalmadan tebligatın yapılabilmesinin sağlanması amaçlanmıştır.

Yine 6099 sayılı Kanun’la 21. maddeye eklenen 2. fıkrada da aynı mantıktan hareket edilmiştir. Buna göre, tebliğ adresi olarak gösterilen adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olması hâlinde, muhatap o adreste hiç oturmamış veya daha önce o adreste oturup da, o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar

veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır (m. 21.2)...” (Yılmaz, E./ Çağlar, T.: Tebligat Hukuku, Ankara 2013. 6. B., s. 369, 370).

Yeşilova, bilinen son adres ile adres kayıt sistemindeki adresin örtüştüğü durumda tebligatın kaçınıcı kez olduğu önemsenmeksizin doğrudan Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılmasının talep edilmesinin mümkün olduğu görüşündedir.

Yeşilova'ya göre; "...Tebliğat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrası, çok özellikli bir varsayımı içermektedir. Varsayım, "adres kayıt sisteminde kayıtlı olan adresin" artık "bilinen en son adres" olarak kabulüyle ilgilidir. Lakin bu varsayımdan yararlanılması, yine Kanunca aranan bazı şartların gerçekleşmesine bağlıdır. Buna göre ve en genel ifadesiyle: öncelikli hükmün (10. maddenin) 1. fıkrası tüketilerek oradaki adrese tebligat yapılması temin edilecek; şayet bu yolun "sonuçsuz kalması" (her ne ise) durumunda, son çare niteliğindeki 2. fıkra geçen varsayıma dayanılarak buradaki adrese tebligat yapılacaktır. Hükmün karşıt anlamından çıkan ilk sonuç, 1. fıkra geçen asli yolun, "sonuçsuz kalması" hâlinde, artık başkaca bir tebliğ usulünün denenmesine gerek ve yer olmaksızın aynı tebliğ usulü içerisinde, bu kez farklı bir metodun tüketilmesi yoluyla tebligatın -en azından hukuken- sonuçlandırılmasının mümkün ve zorunlu olduğudur. Hükmün (m. 10/2), getirmiş olduğu varsayım bakımından, açıktır ki -ve aslında olmaması gerektiği şekliyle- iki farklı adresi esas almıştır. Zira öncelikle bilinen adrese -muhataba daha kolay ulaşmak adına- başvurulacağı şeklindeki ısrar ve zorunluluk yanında, şayet bu yolun sonuçsuz kalması hâlinde gidilecek/tüketilecek olanın ise artık adres kayıt sistemindeki adres (AKS) olduğu vurgulanmıştır. Bu adresin özelliği, (kim tarafından yapılırsa yapılsın) bir adres araştırmasını mümkün ve gerekli kılmaması yanında ne yolla olursa olsun haricen elde edilecek hiçbir adrese de geçerlilik tanımmasıdır. Bu sonucu doğuracak hiçbir yorumun da artık geçerli görülmesi olası değildir.

Bilinen adrese çıkarılan tebliğin mercine iadesiyle birlikte artık tebliğe yarar/esas adres olarak adres kayıt sistemindeki adres (AKS) esas alınarak buraya, normal usulde tebligat çıkarılmasının kabulü mümkün değildir. Kanunun 10/2. maddesinin içerdiği varsayım özelinde, adres kayıt sistemindeki adres, aksi iddia edilemez/bulunamaz/uygulanamaz bir nitelik taşımaktadır. Şayet "normal" usulde çıkartılacak tebligatla Kanunun 21/1 ve Yönetmeliğin 30. maddesine tabi bir tebliğ metodu ifade edilmek isteniyorsa bu metodun adres araştırmasını içermemesi olası değildir. Oysa adres kayıt sistemi, başkaca hiçbir merci yahut kişinin yapacağı adres araştırmasını gerekli görmediği gibi hukuken mümkün de değildir. Adres kayıt sistemindeki adresin aksinin çürütülemez özelliği ve özellikle başkaca bir adres araştırmasına

hukuken imkân vermeyen yapısı, doğal olarak aynı adrese olağan usulde yani Kanunun 21/1. maddesine göre bir tebliğin yapılmasına manidir...” (Yeşilova, B.: Karar İncelemesi, Ankara Barosu Dergisi, 2014 S. 3, s. 72, 74, 87, 92,105).

Özbay ve Yardımcı, “...Tebliğatin yapılmasını isteyenin veya tebliğatı çıkartan makamın bildirdiği adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın Nüfus Hizmetleri Kanunu'na göre adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligat buraya yapılacaktır. O hâlde, adres kayıt sistemindeki adresine bu şekilde çıkartılacak tebliğatin Teb. K. m. 21/2 hükmüne göre yapılabilmesinin bilinen en son adrese çıkartılacak ilk tebliğatin iade edilmiş olmasına bağlı olduğunu söyleyebiliriz...” (Özbay, İ./ Yardımcı, T. E.:Tebliğat Hukuku, 2018, s. 86,87).

Ruhi, “...6099 sayılı Kanun değişikliği ile eklenen fıkrayla adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapılması hâlinde izlenecek yöntem belirtilmiştir. Zira 10. maddede yapılan değişiklikle birlikte, bilinen en son adrese çıkartılan tebligattan sonuç alınamazsa, adres kayıt sistemindeki adres esas alınacaktır. Böyle bir durumda, muhatabın adresi, adres kayıt sisteminden temin edilmiş ise, kendisi o adreste hiç bulunmaz ya da sürekli şekilde o adresten ayrılmış olursa, tebliğ memurunun evrakı iade etmemesi, 21. maddeye göre tebliğ işlemlerini yapması gereklidir. Zira, adres kayıt sistemindeki adres nihai adres olarak kabul edilecektir. Muhatap adresini değiştirmişse bu değişikliği belirli bir süre içinde ilgili mercilere bildirmek zorundadır.

Tebliğat evrakının üzerinde adresin adres kayıt sisteminden temin edildiği belirtiliyorsa, tebliğ memuru belirtilen adrese gittiğinde muhatabın adresten ayrıldığını veya bu adreste hiç oturmadığını öğrense fakat muhatabın yeni adresini tespit etse, bu yeni adrese sevk işlemi yapılabilir mi? Adresin, adres kayıt sisteminden temin edildiği belirtilen durumlarda sevk işlemi yapılamaz. Bu husus, 6099 sayılı Kanun değişikliği ile getirilmiş olan ilgili madde gerekçesinde açıkça belirtilmiştir. Tebliğ memuru yanlışlıkla sevk işlemi yapmış ise, tebliğ evrakı sevk işlemi yapan tebliğ memuruna iade edilir. Adres kayıt sisteminden temin edildiği belirtilen tebligat evrakının üzerindeki adrese Tebliğat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası gereğince tebliğ işlemi yapılır.

Adres kayıt sisteminden temin edilen adrese çıkarılan tebligatlarda tebliğ memuru, söz konusu adrese gidecek, muhatap o adreste oturmakta ise, tebliğatı muhataba veya muhatap adına tebliğatı kabul etmeye yetkili kişiye yapacaktır. Tebliğat evrakının üzerinde(ki) adres kayıt sisteminden temin edilen adrese gidilmeden doğrudan tebligat evrakının muhatara bırakılıp, 2 nolu ihbarnamenin kapağına yapıştırılması doğru değildir...” (Ruhi, A. C.: Tebliğat Hukuku, Ankara 2013, 8. B., s. 600, 601).

Konca, "...Uygulamada, tebligatın çıkartılmasını talep eden taraf, bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığından bahisle, tebligatı çıkartacak merciden doğrudan Tebligat Kanunu madde 21/2'ye göre tebligat yapılmasını talep etmektedir. Tebligatı çıkartılmasını talep eden taraf, bilinen en son adresin tebligata elverişli olup olmadığını takdir edemez. Bunu takdir edecek makam Kanunda açıkça belirtilmemiştir. Bilinen son adresin tebligata elverişli olup olmadığına esas olarak tebligatı çıkaran merci (mahkeme, icra dairesi) karar verecektir. Ayrıca, bilinen en son adrese tebligat yapılamaması hâlinde Tebligat Kanunu madde 21/2'ye göre tebligat yapılır (Teb. Yön. m. 16 (2)). Kısaca, Tebligat Kanunu madde 21/2'nin tebliğ imkânsızlığı durumunda uygulanması gerekir. Dolayısıyla ilk tebligatın Tebligat Kanunu madde 21/2'ye göre yapılabilmesi ancak, bilinen son adresin tebligatı çıkartacak mercii tarafından tebligata elverişli adres olarak kabul edilmemesi hâlinde mümkündür..." (Konca, N. K.: Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. Ankara Barosu Dergisi, 2014 (114), s. 247, 248).

Peksöz, "...Muhatabın bilinen en son adresine tebligat yapılamadığında, adres kayıt sistemindeki adres resmi tebligat adresi olarak kabul edilmektedir. Bu düzenleme ile gerçek kişilerin adresinin tespit edilememesinden dolayı, tebliğin sürüncemede kalması, masraf ve zaman kaybına yol açması engellenmeye çalışılmıştır. Adres kayıt sisteminden başka bir araştırma yapılarak adres aranmaz. Bu adrese tebligatın yapılması, renkli bastırılan tebligat zarfında, adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek ve bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilerek yapılır (Teb K. Yön. m. 16/2). Adres kayıt sistemine göre düzenlenecek tebliğ zarfının açık mavi renkte olması gerekmektedir (Teb. K. Yön. m. 79/2)..." (Peksöz, V.: Adres Değişikliği Hâlinde Tebligat, İÜHFMD C. LXXIV, S. 1, 2016, s. 355).

Özbay, "...Önce yine bilinen (bildirilen) en son adrese tebligat yapılacaktır. Böylelikle, muhataba daha kolay ulaşılacak bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması imkân açık tutulmuştur. Burada olumlu bir sonuç alınmışsa, adres kayıt sistemindeki adrese tebligat yapmaya gerek yoktur. Ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığı anlaşılmaması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın 5490 sayılı Kanun'a göre adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligat buraya yapılacaktır..." (Özbay, İ.: 6099 Sayılı Kanun Ve Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler, EÜHFMD, C. XVI, S. 1-2 ,2012, s. 136).

Duran, "...Bilinen en son adres ile adres kayıt sisteminde yer alan adresin farklı olması durumunda, tebligat ilk önce bilinen en son adrese çıkarılacaktır. Maddeye göre öncelikle

bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Muhataba daha kolay ulaşılabilecek bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması imkânı açık tutulmuştur. Yani bu düzenleme ile terditli bir tebligat süreci öngörülmektedir. Eğer tebligat yapılacak muhatap, adres kayıt sisteminde farklı adres görünmesine rağmen, bilinen en son adreste oturmakta ise tebligat muhataba yapılacaktır. Muhatap gösterilen adresten sürekli olarak ayrılmış ve yeni adresi de tebliğ memurunca tespit edilememişse tebligat evrakı, tebligatı çıkaran mercie geri gönderilir (Teb. Y. m. 30). Yeni adresin tebliğ memurunca tespit edilememesi nedeniyle tebligat evrakı tebligatı çıkaran mercie geri gönderildiğinde yani tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığına anlaşılması ya da tebligat yapılmaması hâlinde, yani muhatap bilinen en son adresinde oturmuyorsa, taşınmışsa veya hiç oturmuşsa muhatapın adres kayıt sisteminde yer alan adresi bilinen son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. Tebligatı çıkaran mercin veya posta memurunun adres kayıt sistemi dışında ayrıca bir adres araştırması yapma yükümlülüğü yoktur.

Tebliğat mazbatasına adresin muhatapın adres kayıt sisteminde yer alan adresi meşruhatına yer verilerek çıkarılan ikinci tebligatta da, iki olasılık söz konusu olabilir. Eğer muhatapın adres kayıt sisteminde yer alan adresi ile hâlen oturmakta olduğu adres aynı ise muhataba tebligat yapılacaktır. Bu durum adres bilgilerinin güncelliğini zamanında takip eden vatandaşların lehinedir. Eğer muhatap adres kayıt sisteminde yer alan adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış ise bu durumda Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi devreye girecektir. Gösterilen adres muhatapın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapağa yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır (Teb. K. m. 21/2)...” (Duran, S.: Adres Kayıt Sisteminin Tebligat Hukuku Üzerine Etkileri, EÜHFD, C.VIII, S.2, 2013, s. 931- 933).

IV- GEREKÇE

İçtihadı birleştirmenin konusu; muhatapın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması hâlinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine “Mernis adresi” şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılmasının yeterli olup olmadığı. öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılmasının gerekip gerekmediğine ilişkindir.

Bir tebliğ işleminin Tebligat Kanunu hükümlerine tabi olabilmesi için o tebliği çıkaran mercin Tebligat Kanunu'nun 1. maddesinde sayılanlar arasında yer alması veya o tebliğ işlemi

ile ilgili Kanunda tebliğin, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılacağına dair bir düzenleme bulunması gerekir. Aksi hâlde yapılacak tebliğde Tebligat Kanunu hükümleri uygulanamaz. Yargı mercileri tarafından yapılacak bütün tebligatlar Tebligat Kanunu'na. Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğe ve Elektronik Tebligat Yönetmeliğine göre yapılır. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu (İİK)'nin 21. maddesinin 1. fıkrası ile 57. maddesinin 1. fıkrasında açıkça icra tebliğlerinin Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılacağı belirtilmiştir.

11.02.1959 tarihinde kabul edilen Tebligat Kanunu yıllar içinde ihtiyaçlara uygun olarak birçok değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerden biri de 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılmış olup, anılan Kanun 19.01.2011 tarihli ve 27820 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. 6099 sayılı Kanun ile 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda kabul edilen "adres kayıt sisteminin" Tebligat Kanunu'na uyumu sağlanmıştır. Adres kayıt sistemi gerçek kişiler için öngörülmüştür.

Tebligat Kanunu'nun bilinen adrese tebligatı düzenleyen 10. maddesinin 1. fıkrasına göre; tebligat, muhatabın bilinen en son adresinde yapılır. Tebligat Kanunu'nda yazılı bilinen en son adres kavramı 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'ndaki yerleşim yeri kavramı ile aynı anlama gelmemekte olup daha geniş içeriktedir. Yönetmeliğin 16. maddesinin 1. fıkrasına göre bilinen en son adresin tespitinde tebliğ isteyeninin beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgeler esas alınır.

Muhatabın bilinen en son adresi, ya kendi başvurusu veya ilgililerin bildirmesi yahut mevcut belgeler esas alınarak ya da soruşturma ile veya diğer herhangi bir şekilde belirlenmiş olabilir. Bilinen en son adresi tebliğ muhatabı (kendisine tebligat yapılacak kişi) bildirmiş olabileceği gibi diğer ilgili kimseler de (mesela davacı veya takibe girişen alacaklı) bildirebilir. Tebligatı çıkaracak merci (mesela mahkeme veya icra dairesi) de soruşturma yaparak, muhatabın bilinen en son adresini tespit edebilir (Muşul, s. 182,183). Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2 ve 3. fıkrası birlikte ele alındığında bu konuda bir sıralamanın olduğu ve muhatabın söz konusu bilinme hâlinin oluşumunda öncelikli ve üstün bir konumda bulunduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Eş deyişle muhataba iradesi hilafına, bir başka yerde/adreste, yine de muhataba ait olduğunun ve hatta muhatabın da bildirdiği yerden daha çok orada bulunduğu tespit edilmiş olduğu gerekçesiyle tebligat yapılamaz. Zira anılan maddenin 3. fıkrası, bilinenin dolayısıyla muhatapça bildirilen/istenenin dışında, başka bir yerde/adreste yapılan her tebligatın sonuçlanmasını, yine ve ancak muhatabın kabulüne bağlamıştır. Kazai merciler bakımından bildirilen adresin aynı zamanda "bilinen" adres olup olmadığının denetlenmesi ve bilinen adresin dışında başkaca bir adresin bildirildiği durumlarda ise -denetime elverişli olduğu ölçüde- buna itibar edilmeyip öncelikle bilinen/muhatapça bildirilen adresin esas

alınması gerektiği açıktır (Yeşilova, s. 70,72). Dolayısı ile bilinen en son adresin tespitinde muhatabın bildirdiği adres önceliklidir. Örneğin senede dayalı icra takibinde borçlunun senette yazılı adresi, alacaklının takip talebinde borçluya atfen yazdığı adresten farklı ise ödeme emrinin borçlunun senette yazılı bulunan adresine tebliğe çıkarılması gerekir. Muhatap bilinen son adresini değiştirdiği ve yenisini bildirdiği takdirde bundan böyle bilinen son adres bu adres olacaktır (Pekcantez, s. 510).

Tebliğat Kanunu'nun 10. maddesine 19.01.2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanun ile eklenen 2. fıkrası "...Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığı anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat bu adrese yapılır..." şeklindedir.

Tebliğat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasının gerek lafzı gerekse gerekçesi hiçbir şüpheye yer varmayacak düzeyde ve açıklıkta bilinen adres ile adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin farklı olması ihtimalini, durumunu esas almıştır (Yeşilova, s. 74,75,77). Kanun koyucu bilinen en son adres ile memris adresinin aynı olması hâlini ayrıca düzenlememiş ise de bu durumla ilgili bir içtihat aykırılığı bulunmamaktadır. İctihadı birleştirmenin konusu, muhatabın bilinen en son adresi ile adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin farklı olması durumuna ilişkindir.

Tebliğat Kanunu'nun 10. maddesi ile ilgili değişikliğe ilişkin 6099 sayılı Kanun gerekçesinde; daha önce, sağlıklı bir adres veri sistemi mevcut değilken, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'yla günümüzde merkezî ve kapsamlı bir adres kayıt sisteminin oluşturulduğu, bu sayede gerek Türkiye'de bulunan Türk vatandaşları ve yabancıların, gerekse yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının yerleşim yerlerinin kayıt altına alındığı, artık bir kişinin adresinin bilinmemesinin, çok düşük bir ihtimal olarak karşımıza çıkacağı, bu sistemi düzenleyen 5490 sayılı Kanun'a göre, yürütülecek iş ve işlemlerde bu sistemdeki adresin esas alınacağına da hükme bağlandığı, yani adres kayıt sistemindeki adresi kabul etmenin hem fiili hem de kanunî bir zorunluluk olduğu, yapılan yeni düzenlemeyle öncelikle yine bilinen en son adrese tebligat yapılacağı, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makamın bildirdiği adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın 5490 sayılı Kanun'a göre adres kayıt sistemindeki adresinin, bilinen en son adresi olarak kabul edileceği ve tebligatın buraya yapılacağı açıklanmış, değişiklik ile birlikte adres kayıt sistemi dışında başkaca adres araştırması yapılmasının gerekmeyeceği, adres kayıt sistemindeki adresin son adres olarak kabul edildiği, ne tebligatı çıkartan merciin ne de posta memurunun başkaca bir adres araştırması yapmasına gerek bulunmadığı vurgulanmıştır.

Yasa değişikliği öncesinde gerçek kişilerin resmî herhangi bir adresine tebligat çıkarılıp bila tebliğ dönmesi hâlinde Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebliğ yapılabilmekteydi. Gerçek kişilerin birden fazla resmî kurumda adresinin bulunması, adres değişikliğinin bu resmî kurumlara bildirilmesinin zor olması nedeniyle eski adrese Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre çıkan tebligatlarla öğrenmede güçlük yaşanması, kanun koyucuyu bu konuda bir yasa değişikliği yapmaya sevk etmiştir. Aynı zamanda 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu'nun 35. maddesinde de değişiklik yapılmıştır. Gerçek kişinin adres kayıt sistemindeki adresi resmî adresi olarak kabul edilmiştir.

Tebligatın muhatabın bilinen en son adresine yapılması ve böylece muhataba ulaşılmaması amaç olmakla birlikte bu konudaki zorluklar dolayısı ile kanun koyucu bir varsayım olarak adres kayıt sisteminde kayıtlı yerleşim yeri adresini bilinen en son adres olarak kabul etmiş ve kişilere bir yükümlülük getirmiştir (Arslan, R./ Yılmaz, E./ Ayvaz, S. T./Hanağası, E.: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2020, s. 191; Yeşilova, s. 72). Varsayım Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasında düzenlendiği gibi muhatabın bilinen en son adresinin tebligata elverişli olmadığına anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması hâlinde geçerlilik kazanacaktır. Burada önce muhatabın bilinen en son adresine tebligat yapılmaya çalışılacaktır. Bu adrese tebligat yapılamaz ise muhatabın mernis adresine Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligat yapılacaktır. Dolayısı ile bir kimsenin doğrudan doğruya mernis adresine tebligat yapılması mümkün olmayıp, mernis adresine tebligat ikincil bir yol veya çare olarak kullanılır (Arslan/ Yılmaz / Ayvaz/ Hanağası, s. 192).

Varsayım karinelerle birlikte ele alınıyorsa da varsayım, karine gibi doğrudan ispat konusu ile ilgili bir kavram değildir. Varsayımlar birtakım kanuni belirlemelerdir. Varsayım bir kurucu unsurun hukuki sonuçlarının başka bir unsur içinde doğru olup olmadığını araştırmaya ihtiyaç duymaksızın aynen kabulüdür. Varsayımda bir olaya, kanun doğrudan bir sonuç bağlamaktadır veya belirli bir olaya bağladığı sonucu diğer bir olay için de aynen kabul etmektedir. Varsayımda, (a) olayı için belirlenmiş hukuksal sonucu (b) olayına da bağlayan ve bu hukuksal sonuç açısından (b) olayını (a) olayına eşit gören bir hukuk kuralı söz konusudur. Varsayımda vakıaların ispatları bakımından bir güçlük yoktur, ancak (a) vakıası için kabul edilen hukuki sonuç, değişik hukuki düşüncelerle onunla eşit değerde kabul edilen (b) vakıasına da aynen uygulamaktadır. İspat konusunda kesin kanuni karine ve varsayım etkileri ve ortaya çıkardığı sonuçlar arasında çoğu zaman pratik farklılık yoktur. Ancak varsayım karineden farklı olarak belirsiz bir vakıyla ilgili ispat sorununu çözmek için düzenlenmemiştir. Zira (a) vakıası da (b) vakıası gibi bilinmektedir (Umar, B./ Yılmaz, E.: İsbat Yüku, İstanbul 1980, s. 169; Pekcantez, s. 1668, 1669).

Tebliğat Kanunu'nun "Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina" başlıklı 21. maddesine, 19.01.2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanun ile eklenen 2. fıkrasında: "Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru, tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır" düzenlemesi yer almaktadır.

Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrası da "Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması halinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır, ayrıca başkaca adres araştırması yapılmaz. Yönetmeliğin 79. maddenin ikinci fıkrasına göre renkli bastırılan tebligat zarfında, adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilir" hükmünü içermektedir.

Tebliğat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası ile ilgili değişikliğe ilişkin 6099 sayılı Kanun gerekçesinde; 10. maddede yapılan değişiklikle birlikte, bilinen en son adrese çıkartılan tebligattan sonuç alınmazsa, adres kayıt sistemindeki adresin esas alınacağı, başkaca araştırma yapılmadan tebligatın o adrese yapılacağı, muhatabın adresinin adres kayıt sisteminde görülme ve kaydedilmekle birlikte, kendisi o adreste hiç bulunmaz ya da sürekli şekilde o adresten ayrılmış olursa tebliğ memurunun evrakı iade etmemesi ve 21. maddeye göre tebliğ işlemlerini yapmasının gerektiği, adres kayıt sistemindeki adresin, nihai adres olarak kabul edildiği, adres kayıt sistemine çıkartılacak tebliğ evrakında, tebliğin "adres kayıt sistemi"ndeki adrese çıkartıldığının açıkça belirtilerek, tebliğ memurunun yapacağı tebligatın bu çerçevede bir tebligat olduğunu bilerek hareket edeceği, böyle bir durumda muhatabın adres kayıt sistemindeki adresinde oturmamış olduğu veya sürekli olarak ayrıldığı tespit edildiğinde, tebliğ memurunun tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim ederek tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştıracağı, ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarihin tebliğ tarihi sayılacağı, bu fıkayla muhatabın gerçek adresini ilgili mercilere bildirmemesi durumunda adres araştırması yapma zorunluluğunun ortadan kaldırıldığı açıklanmıştır. Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrası ve 21. maddesinin 2. fıkrası ile Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrası ve 79. maddesi; muhatabın bilinen en son adresine tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın mernis adresine doğrudan Tebligat

Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligat çıkarılması açıkça düzenlenmektedir. 6099 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklere ilişkin madde gerekçelerinde de bu hususa işaret edilmiştir. Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasında aynı Kanunun 21. maddesinin 2. fıkrasına bir gönderme bulunmadığından bahisle memris adresine öncelikle normal tebligat çıkarılması sonucuna varılması mümkündür.

Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrası ile 21. maddesinin 2. fıkrasındaki düzenlemelerle gerçek kişilerin adreslerinin tespit edilememesinden dolayı tebliğin sürüncemede kalması, masraf ve zaman kaybına yol açması engellenmeye çalışılmıştır. Anılan düzenlemelerde terditli bir tebligat söz konusudur. Muhataba önce bilinen en son adresi esas alınarak (normal yolla) tebligat çıkarılması gerekmektedir. Muhataba daha kolay ulaşılabilecek bir adres biliniyor ise önce oraya tebligat yapılması imkânı açık tutulmuştur. Bilinen adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi (memris adresi), bilinen en son adresi olarak kabul edilecek ve tebligat buraya yapılacaktır. Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasına göre memris adresi bilinen en son adres kabul edilerek çıkarılacak tebligatlarda, tebligatı çıkaracak merci tarafından Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca aynı Yönetmeliğin 79. maddesinin 2. fıkrasına göre açık mavi renkte bastırılan tebligat zarfına, adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilir. Böylece gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğundan, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli ayrılmış olsa dahi Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligat yapılabilecektir. Adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi, başkaca araştırma yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kabul edildiğinden, tebligatı çıkartan merci veya posta memuru başkaca bir adres araştırması yapmayacaktır. Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası uyarınca tebligatın ne şekilde yapılacağı Yönetmeliğin; 31. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi ile 2. fıkrasında, 30. maddesinin ilk cümlesinde ve 79. maddesinde belirtilmiştir.

Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılan tebliğ de normal bir tebliğ yoludur. Ancak Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılan tebligattan ayırmak amacıyla Kanunda yazılı diğer tebligat usulleri için normal tebligat ifadesi kullanılmıştır. Adres kayıt sisteminde adresi olmayan muhataplar için olağanüstü tebliğ yolları Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebliğ veya 28. maddesine göre ilânen tebliğdir.

Yönetmeliğin "Tebliğ imkânsızlığı ve tebellüğden kaçınma ile adres kayıt sistemindeki adreste bulunmama halinde yapılacak işlem" başlıklı 31. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde tebliğ memurunun; muhatap, gösterilen adreste hiç oturmamış veya bu adresten sürekli olarak

ayrılmış olsa dahi tebligatın, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine bu hususun meşruhat verilerek çıkarılması hâli gerçekleştiğinde tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti veya meclisi üyesinden birine ya da kolluk amir veya memuruna imza karşılığında teslim edeceği, (2) numaralı örneğe uygun olarak düzenlenen ihbarnameyi gösterilen adresteki kapıya yapıştıracağı belirtilmiştir. Aynı maddenin 2. fıkrasında ise, 1. fıkranın (c) bendi gereğince yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunca Yönetmeliğin 30. maddesine göre araştırma yapmayacağı düzenlenmiştir. Yönetmeliğin muhatabın adreste bulunmaması, ölmesi veya adresinden sürekli olarak ayrılması hâlinde yapılacak işlemler başlıklı 30. maddesinin 1. bendinin ilk cümlesinde “adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlar hariç olmak üzere” açıklaması ile Tebligat Kanunu’nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılacak tebligatlarda Yönetmeliğin 30. maddesinde belirtilen adres araştırmasının yapılamayacağı ayrıca vurgulanarak pekiştirilmiştir.

Tebligat Kanunu’nun 10. maddesinde 6099 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe ilişkin Kanun gerekçesinde vurgulandığı üzere, bir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı olmak aynı zamanda belirli yükümlülükleri de içermektedir. Bir vatandaşın adresini doğru bir şekilde bildirmesi ve kendisine ulaşılabilmesi önemlidir. Hiç kimse, adres değişikliğini bildirmemek suretiyle ihmali veya adresini belirsiz hâle getirecek kötü niyetli davranışlarıyla hak elde etmemelidir. Hukuk düzeni, kişinin açık ihmal veya kötü niyetini korumaz. Yeni adres kayıt sistemi sadece beyana değil, aynı zamanda değişik bileşenlere göre adres tespiti ve doğrulaması yapmakta, kişinin resmî işlemlere esas olacak yerleşim yeri adresi başta olmak üzere, ikincil ve diğer adreslerini de kaydetmektedir. Tüm adres araştırmaları bu adres kayıt sistemi esas alınarak yapılmaktadır.

Bilinen adrese çıkarılan tebliğin merciine iadesiyle birlikte artık tebliğe yarar/esas adres olarak adres kayıt sistemindeki adres (AKS) esas alınarak buraya, normal usulde tebligat çıkarılmasının kabulü mümkün değildir. Kanunun 10/2. maddesinin içerdiği varsayım özelinde, adres kayıt sistemindeki adres, aksi iddia edilemez/bulunamaz/uygulanamaz bir nitelik taşımaktadır. Şayet “normal” usulde çıkartılacak tebligatla Kanunun 21/1 ve Yönetmeliğin 30. maddesine tabi bir tebliğ metodu ifade edilmek isteniyorsa bu metodun adres araştırmasını içermemesi olası değildir. Oysa adres kayıt sistemi, başkaca hiçbir merci yahut kişinin yapacağı adres araştırmasını gerekli görmediği gibi hukuken mümkün de değildir. Adres kayıt sistemindeki adresin aksinin çürütülemez özelliği ve özellikle başkaca bir adres araştırmasına hukuken imkân vermeyen yapısı, doğal olarak aynı adrese olağan usulde yani Kanunun 21/1. maddesine göre bir tebliğin yapılmasına manidir...” (Yeşilova, s. 87, 105).

Sonuç olarak; Tebligat Kanunu'nun lafzı ile 6099 sayılı Kanun'un genel gerekçesi ve Tebligat Kanunu'nun 10 ve 21. maddelerinde yapılan değişikliklere ilişkin gerekçeler ve doktrindeki görüşler birlikte değerlendirildiğinde; mernis adresinin resmi tebligat adresi olarak kabul edildiği, mernis adresinin Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasında yazılı durumlarda başkaca adres araştırması yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kanun koyucu tarafından kabul edildiği, bu nedenle Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası uyarınca yapılacak tebligatlarda muhatap o adreste hiç oturmamış veya adresten sürekli ayrılmış olsa dahi yeni adresi araştırılmaksızın o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında tebligatın teslim edileceği, ihbarnamenin gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırılacağı düzenlenmiş olduğundan, Tebligat Kanunu ve Yönetmelik hükümlerine göre iki aşamalı bir tebliğ usulü benimsendiği anlaşılmaktadır. Birinci aşamada; muhatabın bilinen en son adresine çıkarılan tebligatın tebliğ edilemeden iade edilmesi üzerine ikinci aşama olarak: tebliği çıkaran merci tarafından çıkarılacak tebligat zarfı üzerine "mernis adresi" şerhi ile birlikte tebligatın Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası uyarınca yapılacağına dair şerhin yazılması, tebliğ memurunun muhatabın mernis adresine başkaca bir adres araştırması yapmadan doğrudan Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligatı yapması gerekir.

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında, uygulamada tebliğ yapılmasını isteyen tarafın, muhatabın bilinen en son adresi yerine kötü niyetle muhatabın adresini yanlış, ilgisiz adres bildirilmesi ve tebligatın yapılamadan iade edilmesinden sonra Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebliğ yapılması hâlinde muhatabın tebligattan haberdar olamayacağı ve dolayısı ile hukuki dinlenilme hakkının ihlal edileceği hususu tartışma ve değerlendirme konusu olmuştur.

Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebliğ yapılması şartı öncelikle bilinen en son adrese tebligatın çıkarılması ve tebligatın yapılamadan iade edilmesidir. Şayet bu adres muhatabın bilinen en son adresi değil ise tebliği çıkaran merci (mahkemeler veya icra dairesi) bu konudaki denetim yetkisini yapmadan anılan maddeye göre Yönetmeliğin 79. maddesinin 2. fıkrası uyarınca açık mavi zarfla tebligat çıkartmış ise yapılan tebliğ işlemi geçersiz olacaktır. Çünkü Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası uyarınca tebliğ yapılabilme şartı olan öncelikle bilinen en son adrese gönderilmiş bir tebligat yoktur. Bu hâlde tebligat icra dairesince yapılmış ise bu tebligat şikâyet yolu ile icra mahkemesince iptal edilebilir. Mahkemece yargılamanın çeşitli aşamalarında taraflara tebligat yapılmaktadır. Tebligat geçersiz olarak yapılmış ise süreler işlemeye başlamaz. Mahkemenin yeniden tarafa usulüne uygun tebligat çıkarması gerekir. Davanın geçersiz tebligatlarla görüşülüp

sonuçlandırılması hâlinde bu husus temyiz incelemesinde bozma sebebi yapılabilir. Bu nedenle tebliğ isteyen tarafın muhatabın bilinen en son adresi olarak gösterdiği adresin doğruluğu Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrasına göre tebliği çıkaracak merciin denetimine tabi olup, kötü niyetle yanlış adres göstermek suretiyle Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasının uygulanması hâlinde belirten yasal çarelere başvurulabilir.

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında mernis adresine Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılması şerhini içeren tebligatlarda uygulamada bir kısım posta memurlarının gösterilen adrese gidip kapıyı çalmadan tebligatı doğrudan ilgili mahalle muhtarına bıraktığı, bu nedenle muhatapların tebligattan haberi olmadığı hususu tartışma ve değerlendirme konusu olmuştur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılacak tebligatlarda posta memurunun tebligat zarfında gösterilen mernis adresindeki kapıyı çalmadan tebligat evrakını muhtara bırakarak ihbarnameyi kapıya yapıştıracağı yönünde Kanun ve Yönetmelikte bir düzenleme bulunmamaktadır. Belirtilen maddenin başlığı "...tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina..." şeklinde olup, posta memuru gösterilen adresteki kapıya gitmeden tebliğ imkânsızlığını saptayamaz. Yine Yönetmeliğin 31. maddesinin başlığı "...adres kayıt sistemindeki adreste bulunamama halinde yapılacak işlem..." şeklinde olup, posta memurunun adres kayıt sistemindeki adrese gideceği ve muhatabın gösterilen adreste hiç oturmamış veya sürekli olarak ayrılmış olması hâlinde aynı maddenin 2. fıkrasına göre işlem yapması gerektiği konusunda kuşku bulunmamaktadır. Nitekim bu husus Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası ile ilgili değişikliğe ilişkin 6099 sayılı Kanun gerekçesinde de belirtilmiştir. Bu nedenle yasal düzenlemelere aykırı olarak Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılması şerhini içeren tebligatlarda uygulamada bir kısım posta memurlarının tebligat zarfında gösterilen adrese gidip kapıyı çalmadan tebligatı doğrudan ilgili mahalle muhtarına bıraktıkları gerekçesiyle muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine öncelikle normal bir tebligat çıkartılması suretiyle üç aşamalı tebligat yönteminin uygulanması gerektiği görüşü usul ve yasaya aykırıdır.

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında tartışılan konulardan bir diğeri ise muhatabın bilinen adresine çıkarılan tebligatın (bila) tebliğ edilemeden iadesi durumunda adil yargılanma hakkı ile hukuki dinlenilme hakkının gereği olarak Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebliğden önce mernis adresine normal yoldan tebligat çıkarılması suretiyle bilgilendirme hakkının sağlanması gerektiği hususudur.

Kanun ve Yönetmeliğin amacı tebligatın muhatabına en kısa zamanda ulaşması, konusu ile ilgili olan kişilerin bilgilendirilmesi ve bu hususların belgeye bağlanmasıdır. Hâl böyle olunca, Kanun ve Yönetmelik hükümlerinin en ufak ayrıntılarına kadar uygulanması zorunludur. Tebligat Kanunu ile Yönetmelikte öngörülen şekilde işlem yapılmış olmadıkça tebliğ memuru tarafından yapılan yazılı beyan onun mücerret sözünden ibaret kalır ve dolayısıyla belgelendirilmiş sayılmaz. Kanun ve Yönetmelikte yer almayan bir usulle de tebligat yapılamaz. Nitekim, Kanunun ve Yönetmeliğin belirlediği şekilde yapılmamış ve belgelendirilmemiş olan tebligatların geçerli olmayacağı yerleşik yargısal içtihatlarda da açıkça vurgulanmıştır. Kanunda belirtilen usulle tebligat yapılması hukuki dinlenilme hakkının da bir gereğidir.

Önemle belirtmek gerekir ki hukuki dinlenilme hakkı Tebligat Kanunu hükümlerine uygun biçimde haber vermeyi gerektirir. Tebliğ ile kendisine tebligat yapılan kimse açılan davadan zamanında ve tam olarak, eksiksiz haberdar olmalıdır. Eğer tebligat yasaya aykırı yapılmışsa, hukuki dinlenilme hakkı ihlâl edilmiştir. Açılmış olan dava ve bu davada ileri sürülen iddia ve savunmalar hakkında bilgi verme genel olarak tebligat biçiminde yapıldığından ilgililerin adreslerinin bilinmesi ve tebligatın ilgilinin doğru adresine yapılmasının çok büyük önemi vardır. Tebligat ilgilinin bilinen en son adresine yapılacaktır (Tebliğat K. m.10). Kendisine usulüne uygun tebligat yapıldıktan sonra ilgili adresini değiştirirse, yeni adresini tebligat yaptırmış olan mercie bildirmelidir. Bundan sonraki tebligatlar bu yeni adrese yapılacaktır. Aksi takdirde, yeni adresi tebliğ memuru tarafından da belirlenemez ise, bu tebligatın nasıl yapılacağı Tebligat Kanunu'nun 35. maddesinde gösterilmiştir. Bu işlemlerin eksik yapılmış olması da tebligatın usulüne uygun yapılmaması ve dolayısıyla hukuki dinlenilme hakkının ihlâli sonucunu doğuracaktır. Ancak usulsüz tebliğe rağmen ilgili tebligattan haberdar olmuşsa, bu durumda hukuki dinlenilme hakkının ihlâli de söz konusu olmayacaktır. Tebligat Kanunu'nun 28. maddesine göre, adresi meçhul olanlara tebligat ilânen yapılır. Adresi bilinemeyen ve tüm araştırmalara rağmen bulunamayan kişilere karşı son çare olarak ilânen tebligat yapılır. Tebligat Kanunu'ndaki koşullara uygun olması şartıyla, ilânen tebligat hukuki dinlenilme hakkının bir ihlâli değildir (Pekcanter, H.: Hukuki Dinlenilme Hakkı, Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan, İzmir 2000, s. 770,771). Yukarıda ayrıntılarıyla açıklandığı üzere muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması hâlinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine "Mernis adresi" şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkarılması Tebligat Kanunu ile Yönetmelikteki koşullara uygun olduğundan hukuki dinlenilme hakkının bir ihlâli değildir.

Muhatap yönünden kayıtlı adrese bağlanan olumsuz sonuçlardan kurtulmanın yolu, 5490 sayılı Kanun'un 49 ve 50. maddelerinde gösterilmiştir (Yeşilova, s. 105). Muhatap adresini değiştirmiş ise bu değişikliği belirli bir süre içinde ilgili mercilere bildirmek zorundadır. Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrası ile 21. maddesinin 2. fıkrasına göre yapılan tebligatlarda hukuki dinlenilme hakkının sağlanması bakımından haklı mazeret var ise HMK'nın 95. maddesinde eski hâle getirme ve İİK'nın 65. maddesinde gecikmiş itiraz yolu bulunmaktadır.

Tebligat Kanunu'nun 16/1, 17/1, 18/1, 20 ve 21/1. maddeleri uyarınca yapılan tebligatlarda, muhataba bizzat tebliğ yapılmadan hukuken tebliğ yapıldığı durumlarda da her zaman muhatabın tebligattan haberdar olmama olasılığı vardır. Tebligatın muhataba değil de muhatap yerine kanunen yetkilendirilen/görevlendirilen kimselere elden tebliğ edildiği hâllerde tebligatın aynı anda muhataba yapıldığı varsayılmıştır (Yeşilova, s. 69). Hukuken tebliğ yapılan hâllere Tebligat Kanunu'nun 28 ve 35. maddeleri de örnek gösterilebilir.

Yeri gelmişken belirtmek gerekir ki adil yargılanma hakkı, hukuki dinlenilme hakkını da bünyesinde bulunduran, kapsam itibarıyla ondan daha geniş bir içeriğe sahip hak konumundadır. Adil yargılanma hakkı, hukuki dinlenilme hakkının yanı sıra, kanunî, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde, alenî olarak, makul bir sürede yargılanmayı içerir. Adil yargılanma hakkı eşitlik temeline dayalı, davanın her iki tarafına da ait bir hak niteliğindedir. Adil yargılanmanın gerçekleştirilebilmesi için sadece hukukî dinlenilme hakkının tanınmış olması yetmez; ayrıca bu hakkın taraflara eşitlik temeline dayalı olarak kullanılmasının sağlanması da şarttır. Bunun sağlanabilmesinin aracı ise silahların eşitliği ilkesidir (Tanrıver, S.: Hukuk Yargısı (Medeni Yargı) Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı, TBB Dergisi, 2004 S. 53, s. 192,209,210). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesinin 1. fıkrasının ilk cümlesinde belirtilen silahların eşitliği ilkesi, mahkeme önünde sahip olunan hak ve vecibeler bakımından taraflar arasında tam bir eşitliğin bulunması ve bu dengenin bütün yargılama boyunca korunmasıdır. Başka bir deyişle, silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarından birini diğeri karşısında avantajlı bir duruma düşürmeyecek şekilde her iki tarafın deliller de dâhil olmak üzere, iddia ve savunmasını ortaya koymak için makul bir olanağa sahip olması, tarafların denge içinde olması demektir. Söz konusu ilke tarafların usulüne uygun olarak mahkemenin önüne gelmelerini sağlayan tebligat işlemi açısından da önemlidir. Bu bağlamda makul sürede yargılanma hakkı her iki tarafa ait bir hak olup, muhatabın hukuki dinlenilme hakkının temini için Kanun ve Yönetmelikte öngörülmemiş şekilde tebligat yapılmaya çalışılması karşı tarafın makul sürede yargılanma hakkını ihlal etmekte ve muhataba yapılması geciken tebligat işlemi, karşı tarafın hak kaybına yol açabilmektedir. 6099 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde de özellikle adil yargılamadaki makul

süre unsurunun gerçekleşmesine önemli katkı sağlanacağı, diğer yandan da tebligatın güvenli bir adrese yapılması imkânının doğacağı vurgulanmıştır.

Adil yargılanma hakkı ve hukuki dinlenilme hakkı gerekçe gösterilerek Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligat yapılmasının bir koşulu olarak mernis adresine normal tebligat gönderilmesi gerektiği görüşü, Kanunda belirtilmeyen bir şekilde tebligat yapılması sonucunu doğurur. Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrası, 30. maddesinin 1. fıkrası, 31. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi 6099 sayılı Kanun'un genel gerekçesi ve Tebligat Kanunu'nun 10 ve 21. maddeleri ilgili değişikliklere ilişkin 6099 sayılı Kanun gerekçesinde mernis adresinin bilinen en son adres olarak belirtilip bu nedenle başkaca adres araştırması yapılamayacağı emredici bir hüküm olarak ortaya konulmuşken, muhatabın bilinen adresine çıkarılan tebligatın (bila) tebliğ edilemeden iadesi durumunda mernis adresine önce normal tebligat çıkarılması, Yönetmeliğin 30. maddesine göre tebliğ memurunun adres araştırması yapması ve tespit edilen başka adresine tebliğ evrakının gönderilmesi sonucunu doğurur ki bu durum Kanunun açık hükmüne aykırıdır. Adres kayıt sistemindeki adresi kabul etmek hem fiili hem de kanunî bir zorunluluktur. Kanunda belirtilen mernis adresinin Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrası ile 21. maddesinin 2. fıkrasına göre muhatabın bilinen en son adres olduğu varsayımı hiçbir gerekçe ile çürütülmemeli ve Kanundaki varsayıma her durumda üstünlük tanınmalıdır. Tebligat Kanunu'nda değişiklik yapan 6099 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde de kanuni düzenlemelerin yapılmasında adil yargılanma hakkı ve onun devamı niteliğindeki hukuki dinlenilme hakkı ile yargılamanın makul sürede bitirilmesi arasındaki hassas dengenin gözetildiği vurgulanmıştır. Bu nedenlerle hukuki dinlenilme hakkının makul sürede yargılanma hakkına göre daha üstün olduğundan bahisle muhatabın bilinen adresine çıkarılan tebligatın (bila) tebliğ edilemeden iadesi durumunda Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebliğden önce mernis adresine normal yoldan tebligat çıkarılması kanun koyucunun iradesine aykırıdır. Aksinin kabulü kanun koyucunun Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasında öngördüğü adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin muhatabın bilinen en son adresi olduğu varsayımının içtihat yolu ile aşılması anlamına gelir.

Hâl böyle olunca muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması hâlinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine "Mernis adresi" şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılmasının yeterli olduğu, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılmasının gerekmediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

V- SONUÇ

Muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması hâlinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine “Mernis adresi” şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılmasının yeterli olduğuna, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılmasının gerekmediğine dair, 20.11.2020 tarihinde yapılan üçüncü görüşmede oy çokluğu ile karar verilmiştir.

KARŞI OY YAZISI

Gerçek kişilere tebligatın nasıl yapılacağı hususunda, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 4. Hukuk Dairesi ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesi arasında ortaya çıkan içtihat ayrıklıklarının giderilmesi için yapılan Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu toplantıları sonunda farklı içtihatların Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin görüşü doğrultusunda birleştirilmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Hukuk davaları, tebligatla başlar ve tebligatla biter. Bu bakımdan tebligatın sağlıklı bir şekilde yapılması gerekir. Bu durum özeldir hukuki dinlenilme hakkı ve genelde adil yargılanma hakkı ile yakinen ilgilidir.

7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 10/1 maddesine göre tebligat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır.

Bilinen en son adresin tespitinde; tebliğ isteyen beyanı, muhatabın bildirimini veya mevcut belgeler esas alınır. Ancak uygulamada çoğu zaman tebliğ isteyen yani davacı veya alacaklının beyanı esas alınmaktadır.

7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 10/2 maddesine göre bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığı anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması halinde, muhatabın Adres Kayıt Sistemi'nde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi kabul edilir ve tebligat buraya yapılır.

7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 1. ve 2. fıkraların lafzından çoğu zaman davacının veya alacaklının muhatabın bilinen son adresi diye bildirdiği ancak doğru olmadığı anlaşılan adrese çıkarılan tebligatın başarısız olmasından sonra **bu işlemin yapılmamış sayılacağı** ve kanunen bilinen son adres sayılan **Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adrese yeniden tebligat çıkarılarak işlemin tekrarlanacağı** çok açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin görüşünü benimseyen Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 10. maddesine yer alan bu açıklığa rağmen yanlış bir yorumla tebliğ isteyen davacı veya alacaklının beyanına göre çıkarılan tebligatın başarısız olması halinde Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adrese **yeniden tebligat çıkarılmasına gerek olmadığı** ve bu adrese doğrudan 21/2 maddesi gereğince tebligat çıkarılacağı sonucuna varmıştır.

Bu sonuç, kanaatimce yanlış olmuştur.

Zira çoğu zaman davacının veya alacaklının muhatabın bilinen son adresi diye ve bazen kötü niyetle bildirdiği ancak doğru olmadığı anlaşılan adrese tebligat yapılamaması halinde kanunen bilinen son adres sayılan Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adrese yeniden tebligat çıkarılarak **işlemin tekrarlanması gerektiği** kanunda çok açık bir şekilde emredilmektedir.

Bilinen son adrese çıkarılan tebligatta tebliğ memurunun muhataba bizzat tebligat yapmaya çalışacağı ve muhatabın yeni adresini tespit ederse tebliğ evrakını yeni adrese sevk etmesi gerektiği, buna karşılık Adres Kayıt Sistemi'nde yer alan adres şerhi taşıyan mavi renkli özel tebligatta tebliğ memurunun adres araştırması yapamayacağı ve tebligatı şeklen gerçekleştireceği Tebligat Yönetmeliği'nin 16, 30 ve 31. maddelerinde ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Açıkladığım nedenlerle saygıdeğer çoğunluğun içtihatları birleştirmek için vardığı sonuca muhalifim. 20.11.2020

KARŞI OY GEREKÇESİ

1- Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kuruluna "Muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması hâlinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine "Mernis adresi" şerhi verilerek Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılmasının yeterli olup olmadığı, öncelikle bu adrese normal bir tebligat çıkartılmasının gerekip gerekmediği" konusunda içtihatların birleştirilmesi gerektiği kabul edilerek yapılan görüşmeler sonunda, üçüncü görüşmede "bu adrese öncelikle normal bir tebligat çıkartılmasının gerekmediği, başka bir ifade ile iki aşamalı tebligatın yeterli olduğu" sayın çoğunlukça kabul edilmiş olup, açıklayacağım gerekçeler ile bu görüşe katılmıyorum.

2- 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun (TK) 10. maddesi bilinen adreste tebligatı:

"Tebligat, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır.

(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/3 md.) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. " şeklinde düzenlemiştir.

3- Maddede açıkça ifade edildiği üzere tebligat kişiye önce bilinen en son adresinde yapılacaktır.

4- Bilinen en son adres, adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri (AKS) adresi olabileceği gibi başka bir adreste olabilir. Zira 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde :

"i) Diğer adres: Yerleşim yeri adresi dışında kalan yerleri.

... ..

ee) Yerleşim yeri adresi: Sürekli kalma niyetiyle oturlan yer.

ifade eder. " hükmüne yer verilerek kişinin (AKS) adresi dışında başkaca adreslerinin olabileceği kabul edilmiştir.

5- Bu düzenlemeye paralel olarak Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 1. fıkrasında tebligatın öncelikle muhatabın bilinen en son adresinde yapılacağı düzenlenmiştir.

6- Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin 2. fıkrasında ise bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin bilinen en son adresi olarak kabul edileceği ve tebligatın buraya yapılacağı düzenlenmiştir.

7- Böyle bir durumda, tebligat yapılamayan adres ile tespit edilen (AKS) adresinin aynı olması hâlinde bu adrese doğrudan TK'nun 21/2 maddesi uyarınca tebligat yapılacağı tüm Büyük Genel Kurulun kabulündedir. İçtihadı birleştirmeye konu olan husus; tebligat yapılamayan adres ile belirlenen (AKS) adresinin farklı olması hâlinde bu adrese önce normal tebligat mı yoksa doğrudan TK'nun 21/2. maddesi uyarınca tebligat mı yapılacağı konusudur.

8- Tebligat Kanunu'nun 10/2. maddesinde "... adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir. " hükmüne yer verilmemiş olsaydı o zaman elbette ki bilinen en son adresine çıkartılan tebligat iade olunan kişinin tespit edilen (AKS) adresinin tebligatın iade olunduğu adres ile aynı olup olmadığı ayırımı yapılmayacaktı.

9- Ancak kanun koyucu TK'nun 10/2. maddesinde "... adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir. " hükmüne yer vererek bu iki adresin aynı ve farklı olması hâlini ayırmış olup, bunun sonucu olarak da her iki durumda yapılacak tebliğ işlemi farklı şekilde düzenlenmiştir.

10- Büyük Genel Kurulca kabul edildiği şekilde; bu iki adres farklı olsa dahi doğrudan TK'nun 21/2 maddesi uyarınca tebligat yapıldığında (iki aşamalı), kanun koyucunun madde düzenlemesinde yaptığı ayırımı bir anlamı kalmamaktadır.

11- Tebligat Kanunu'nun 11/01/2011 tarihli ve 6099 sayılı Kanun ile eklenen 21/2 maddesi,

"(Ek fıkra: 11/1/2011-6099/5 md.) "Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapağına yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır. " şeklindedir.

12- Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'te yer alan ilgili hükümler ise:

"Bilinen adreste tebligat" başlıklı 16. maddenin 2. fıkrası:

"Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. Ayrıca başkaca adres araştırması yapılmaz. 79 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre renkli bastırılan tebligat zarfında, adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair meşruhata yer verilir. "

"Muhatabın adreste bulunmaması, ölmesi veya sürekli olarak ayrılması halinde yapılacak işlem" başlıklı 30. maddesinin 1. fıkrası:

"Adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlar hariç olmak üzere, muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek olanlardan hiçbiri gösterilen adreste sürekli olarak bulunmazsa, tebliğ memurunun, adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclisi üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ mazbatasına yazıp imzalatması, imzadan çekilmeleri halinde bu durumu yazarak imzalaması gerekir. "

"Tebliğ imkânsızlığı ve tebellüğden kaçınma ile adres kayıt sistemindeki adreste bulunamama halinde yapılacak işlem" başlıklı 31. maddenin 1. fıkrasının (c) bendi ve 2. fıkrası:

"Tebliğ memuru:

... ..

c) Muhatap, gösterilen adreste hiç oturmamış veya bu adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi tebligatın, muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine bu husus meşruhat verilerek çıkarılması,

hallerinden biri gerçekleştiği takdirde tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti veya meclisi üyesinden birine ya da kolluk amir veya memuruna imza karşılığında teslim eder. Tebliğ memuru, ek-1 'de yer alan (2) numaralı örneğe uygun olarak düzenlenen ihbarnameyi gösterilen adresteki kapağına yapıştırır. (a) bendinde belirtilen halin gerçekleşmesi durumunda tebliğ memuru, tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirir.

Birinci fıkranın (c) bendi gereğince yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunca 30 uncu maddeye göre araştırma yapılmaz. "

"Basılı evrak" başlıklı 79. maddenin 2. fıkrası:

"Bu Yönetmeliğe ekli örneklerle göre bastırılacak evrakın beyaz renkte olması gerekir. Ancak, 16 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca adres kayıt sistemine göre düzenlenecek tebliğ zarfı açık mavi renkte bastırılır "

Şeklindedir.

13- Tüm bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; tebligat önce muhatabın bilinen en son adresine çıkartılacak ve yapılabildiği sürece bu adreste yapılacaktır.

14- Bilinen en son adreste tebligat yapılamaması hâlinde kişinin (AKS) adresi tespit edilecek, bu adres tebligatın iade olunduğu adresten farklı ise TK'nun 10/2. fıkrasındaki açık

düzenleme gereği bu adres "bilinen en son adresi" kabul edilerek buraya önce normal tebligat çıkartılarak, yapıldığı süreç normal tebligat çıkartılmaya devam edecek. normal tebligat yapılamadığı takdirde ise TK'nun 21/2 maddesine göre tebligat çıkartılacaktır.

15- Tebligat "bilgilendirme" ve "belgeleme" özelliği olan bir usul işlemidir. Tebligat Kanunu'da bu nedenle şekli bir kanundur. Kanun koyucu gerek Tebligat Kanunu'nda gerekse Yönetmelik'te yapılacak olan işlemleri bütün detayları ile düzenlemiştir. Bunun sonucu olarak bir tebliğ işlemi kanunda gösterilen şekil şartlarına uygun olarak yapıldığı takdirde geçerli olup, gösterilen şartlardan herhangi birine uygun yapılmaması hâlinde usulsüz tebligat söz konusu olacaktır.

16- Tebligat konusundaki yasal düzenlemelerin şekli olmasının bir diğer sonucu da kanunda yazmayan bir şekilde işlem yapılamamasıdır. Başka bir ifade ile uyumsuzluk konusu olan TK'nun 21/2 maddesinde konu nasıl düzenlenmiş ise tebligat o şekilde yapılabilecek, bunun dışına çıkılamayacaktır.

17- Tebligat Kanunu'nun 10/1-2 ve 21/2 maddeleri ile Yönetmelik 16. 30/1. 31 ve 79/2 maddelerindeki düzenlemelere göre bir tebligatın TK'nun 21/2 maddesine göre yapılması gerektiğine karar verecek olan tebliğ memuru değil, tebligatı çıkartan mercidir.

Bu husus Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'te:

Madde 30/1'de "Adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkarılan tebligatlar hariç olmak üzere, muhatap veya muhatap adına tebliğ yapılabilecek olanlardan hiçbiri gösterilen adreste sürekli olarak bulunmazsa, tebliğ memurunun, adreste bulunmama sebebini bilmesi muhtemel komşu, yönetici, kapıcı, muhtar, ihtiyar heyeti veya meclisi üyeleri, kolluk amir ve memurlarından araştırarak beyanlarını tebliğ mazbatasına yazıp imzalatması, imzadan çekinmeleri halinde bu durumu yazarak imzalaması gerekir. "

Madde 31/1-c'de "... tebligatın muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine bu husus meşruhat verilerek çıkartılması..."

Madde 31/2'de "Birinci fıkranın (c) bendi gereğince yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunca 30 uncu maddeye göre araştırma yapılmaz. "

Şeklinde ifade edilerek açıkça belirtilmiştir.

18- Mahkeme, muhatap adına çıkartılan ve yapılamayarak iade edilen tebligat veya tebligatlarda tebliğ memurlarınca yazılmış olan bilgilere göre muhataba TK'nun 21/2 maddesine göre tebligat yapılması şartlarının oluşup oluşmadığını belirleyecek ve oluşması durumunda muhatap adına Yönetmelik 79/2 maddesi gereğince "açık mavi renkte" tebliğ zarfı ile ve Yönetmelik 16. maddesi gereğince "... adresin muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğu belirtilerek bu adrese tebligat yapılacağına dair..." meşruhat verdiği tebligatı çıkartacaktır.

19- Bu şekilde çıkartılan bir tebligatı alan tebliğ memuru TK'nun 21/2 maddesine göre bu tebligatı doğrudan muhtara bırakacak, buna ilişkin ihbarnameyi de adresin kapısına yapıştıracaktır.

20- Yönetmelik 31/2 fıkrasında "Birinci fıkranın (c) bendi gereğince yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunca 30. maddeye göre araştırma yapılmaz. " hükmüne yer verilerek TK'nun 21/2. maddesine göre çıkartılacak tebligatlarda tebliğ memurunun önce muhatabın adresine gitmeyeceği, bu adreste herhangi bir araştırma yapmayacağı ve tebligatı doğrudan muhtara bırakacağı açıkça ifade edilmiştir.

21- *Bu yasal düzenlemelere rağmen içtihadı birleştirme raporunda mevcut bulunan Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin görüş yazısında "...O halde tebligat bilinen adresten bila tebliğ döndükten sonra, adres kayıt sistemindeki adrese bir kez de normal yoldan, yani Tebligat Kanununun 21/1. maddesine göre tebligat çıkarmak fuzulidir. Zira yukarıda izah ettiğimiz üzere orası adres kayıt sistemindeki adres olup muhatabın orada oturup oturmasının herhangi bir önemi yoktur. Tebligat Kanununun 21/1. maddesi bu araştırmayı içermekte olduğundan somut durumda düzenlenen kanun maddelerine göre bir araştırmaya gerek yoktur. Yine kaldı ki; araştırma hariç, TK 21/1 ve 21/2 'nin uygulanmasında, her ikisinde de muhatap*

orada her ne sebepten olursa olsun bulunuyorsa (Tk 21/T'e göre muhatabın oturması orada ancak tebliğ anında adreste olmaması ya da tebliğinden kaçınması durumunda, TK'a 21/2'ye göre de adresten ayrılmış ya da hiç oturmamış olması halinde tebliğ olunacak evrak muhtara ya da ihtiyar heyeti azasına teslim edilir, tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihtarname kâpiya yapıştırılır. Dolayısıyla muhatap zaten orada oturuyorsa tebliğ hızzat yapılır, oturmuyorsa yapılan düzenlemelere göre Tebliğ yapılacak adres, adres kayıt sistemindeki adresi olduğundan ve kanun buna cevap verdiği için TK'nun 21/2 maddesine göre tebligat yapılır, tıpkı TK'nun 21/1. maddesindeki gibi muhtara teslim edilip, ihbarname kâpiya yapıştırılır. Adres kayıt sistemindeki adrese önce bir kez de TK'nun 21/1. maddesine göre normal tebligat çıkarmak anılan yasal düzenlemeler karşısında fazladan bir işlemdir. işin uzamasına sebebiyet vermektense başka bir fonksiyonu yoktur. " şeklinde görüş bildirilmiş, içtihadı birleştirme görüşmeleri sırasında da, TK'nun 21/2. maddesine göre çıkartılan tebligatlarda tebliğ memurunca önce muhatabın adresine gidileceği, adreste bulunduğu takdirde tebligatın yapılacağı, adreste değilse 21/1 maddesindeki araştırma yapıp muhatabın orada oturması ancak tebliğ anında bulunmaması hâlinde TK'nun 21/1 maddesi, adresten sürekli olarak ayrılmış ya da hiç oturması hâlinde ise 21/2 maddesine göre evrakın muhtara bırakılıp ihbarnamenin kâpiya asılacağı görüşü ifade edilmiş ve Büyük Genel Kurulca da kabul edilmiş olup, kabul edilen bu görüşe Tebligat Kanunu ve Yönetmelik'teki açık düzenleme karşısında katılmamız mümkün olmamıştır.

22- Zira yukarıda da ifade edildiği üzere 7201 sayılı Tebligat Kanunu şekli bir kanun olup, yapılacak işlemler Kanun ve Yönetmelik'te açıkça belirtilmiştir. Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesine göre yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunun muhatabın adresine gidip araştırma yapacağına dair hiçbir düzenleme yoktur. Aksine Yönetmelik 31/2. maddesi böyle bir araştırmanın yapılamayacağını açıkça ifade etmektedir.

23- Uygulamaya bakıldığında da; Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesine göre yapılmış şerhi içeren tebligatlarda tebliğ memuru tebliğ evrakını doğrudan muhtara bırakmakta ve adres kâpiyasına ihbarname yapıştırılmaktadır.

24- Esasen tebligatın yasa koyucu tarafından üç aşamalı olarak kabul edilmesinin nedeni budur. Zira tebliğ işlemi iki aşamalı kabul edildiğinde bilinen en son adrese çıkartılan tebligatın iadesi hâlinde, tespit edilen (AKS) adresi bu adresten farklı olsa bile bu adrese TK'nun 21/2 maddesi uyarınca tebligat çıkartılacak ve muhatap belki o anda evde olsa dahi, tebliğ memuru yasal düzenleme ve bu düzenlemeye uygun uygulama gereği evrakı doğrudan muhtara bıraktığı için evraktan haberdar olamayacaktır. Oysa tebliğ işlemi üç aşamalı kabul edildiğinde bu adrese önce normal bir tebligat çıkartılacak ve tebliğ memuru Tebligat Kanunu'ndaki düzenlemeler çerçevesinde adrese gidip burada varsa muhatap ya da yakınlarına evrakı tebliğ edecek, adreste kimse yoksa Kanunun 21/1 maddesindeki araştırmayı yapıp bu madde şartları varsa buna göre evrakı muhtara bırakacak ve sonraki tebligatlar da yine normal tebligat olarak çıkmaya devam edecektir. Yapılan araştırmada muhatabın adreste oturmadığı ya da sürekli olarak ayrıldığı anlaşıldığı takdirde ise evrak mercisine iade edilecek ve bu durumda merci tarafından başka bir adres araştırması yapılmaksızın TK'nun 21/2 maddesine göre tebligat çıkartılacak (açık mavi renkli zarfta ve Yönetmelik 16. madde gereği meşruhat içeren) ve bundan sonra ki bütün tebligatlar da aynı şekilde yapılacaktır.

25- Uygulamada tebligatın iki aşamalı yapılması sebebiyle yaşanan hak kayıplarına ilişkin çok fazla örnek olup; kişiler bu şekildeki tebligatlar sebebiyle kimi zaman dava dilekçesinden haberdar olamamış, davalar yokluklarında devam etmiş, kimi zaman karardan haberdar olmamış ve yasal başvuru haklarını kullanamamış, kimi zaman duruşma gününden haberdar olamamış ve duruşmaya katılamamış, bazen de haklarındaki icra takibinden haciz işlemi için geldiğinde haberdar olmuşlardır ki örnekleri çoğaltmak mümkündür.

26- Yukarıda ifade edildiği üzere (paragraf 15) tebligat "bilgilendirme" ve "belgeleme" özelliği olan bir usul işlemidir ve doğrudan adil yargılanma hakkı ile ilgilidir. Bu husus 6099 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğin genel gerekçesinde "Tebligat, yargılamada,

temelini Anayasada ve temel insan haklarında bulan adil yargılanma hakkı, onun devamı niteliğindeki hukukî dinlenilme hakkı, bu çerçevede kişinin kendisi ile ilgili yargılanmadan haberdar olma ve bilgilenme hakkıyla doğrudan ilgilidir. Tebligattaki yanlışlık, eksiklik ve usulsüzlük adil yargılanma hakkı ihlaline kadar varacak sonuçlar doğurabilecektir. Tebligatın bir yandan güvenli ve doğru şekilde yapılması, diğer yandan da mümkün olan en kısa sürede, en ucuz ve en basit şekilde yapılması gereklidir. Bu hassas denge, tüm tebligat işlemlerinde gözetilmeli, gerek yapılacak kanunî düzenlemelerde gerekse uygulamada mutlaka göz önünde tutulmalıdır... " şeklinde ifade edilmiştir.

27- Görüldüğü üzere kanun koyucu 6099 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğe ilişkin genel gerekçede tebligat konusunda önce adil yargılanma hakkına, sonrasında ise kısa sürede ve basit bir şekilde yapılması konusuna yer vermiştir.

28- 6099 sayılı Kanun ile yapılan değişikliğin 10. madde değişikliği ile ilgili gerekçesi ise "... 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunuyla günümüzde merkezî ve kapsamlı bir adres kayıt sistemi oluşturulmuş bulunmaktadır. Bu sistemden şu anda tüm kuruluşlar, kişisel veriler korunmak suretiyle yararlanabilmektedir. Adres kayıt sistemi, farklı bileşenlerle kontrol edilmekte ve güncellenmektedir. Bu sayede gerek Türkiye'de bulunan Türk vatandaşları ve yabancılar, gerekse yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının yerleşim yerleri kayıt altına alınmış bulunmaktadır. Hatta bu sistem içinde kişilerin yerleşim yeri adresleri yanında ikincil ve üçüncül adresleri de kayıtlı hale getirilebilmektedir. Kısaca, artık bir kişinin adresinin bilinmemesi, çok düşük bir ihtimal olarak karşımıza çıkacaktır. Bu sistemi düzenleyen 5490 sayılı Kanuna göre, yürütülecek iş ve işlemlerde bu sistemdeki adresin esas alınacağı da hükme bağlanmıştır. Yani, adres kayıt sistemindeki adresi kabul etmek hem fiili hem de kanunî bir zorunluluktur. Yapılan yeni düzenlemeyle, önce yine bilinen en son adrese tebligat yapılacaktır. Böylelikle, muhataba daha kolay ulaşılacak bir adres biliniyorsa oraya tebligat yapılması imkânı açık tutulmuştur. Ancak, tebligatın yapılmasını isteyen veya tebligatı çıkartan makâmın bildirdiği adresin, tebligata elverişli olmadığına anlaşılması ya da bu adrese tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın 5490 sayılı Kanuna göre adres kayıt sistemindeki adresi bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligat buraya yapılacaktır. Yukarıda açıklanan gerekçelerle, adres kayıt sistemindeki adres, başkaca araştırma yapılmasını gerekli kılmayan son adres olarak kabul edilmiştir. Bu durumda, ne tebligatı çıkartan merciin ne de posta memurunun başkaca bir adres araştırması yapmasına gerek bulunmamaktadır. Adres kayıt sistemiyle ilgili olarak yapılan bu düzenlemenin sonucu olarak gereksiz zaman, iş gücü ve maddî kaybın önüne geçmek için, bilinen adrese yapılan tebligatın karşılıksız kalmaması halinde adres kayıt sistemindeki adrese yapılan tebligatın geçerli sayılacağı kabul edilmiştir... " şeklindedir.

29- Bu gerekçede de açıkça ifade edildiği üzere kanun koyucu 6099 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile yargılama sırasında adres araştırması yapılması sürecini kaldırmış ve adres kayıt sistemindeki adresi kişinin resmî adresi olarak kabul etmiştir. Bunun sonucu olarak bilinen ya da (AKS) adresine normal tebligat yapılmayan kişiler bakımından (AKS) adreslerine o adreste hiç oturmamış veya sürekli ayrılmış olsalar bile TK'nun 21/2 maddesi uyarınca tebligat yapılacak ve yine gerekçede açıkça ifade edildiği üzere bu tebligat geçerli sayılacaktır.

30- Bu hâliyle; gerek Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesi ve Yönetmelik'teki düzenlemeler, gerekse bu düzenlemelere ilişkin 6099 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen gerekçeleri birlikte değerlendirildiğinde, Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesindeki düzenleme istisnai bir uygulamadır. Asıl olan tebligatın normal tebligat şeklinde yapılmasıdır. Ancak kişiye bilinen en son adresinde ya da (AKS) adresinde normal tebligat yolu ile ulaşamayan durumlarda kanun koyucu resmî adres olarak kabul edilen adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine TK'nun 21/2 maddesi uyarınca tebligat yapılacağını ve bu tebligatın geçerli sayılacağını kabul etmiştir. Bu değişiklik ile değişiklik tarihine kadar uygulama alanı bulan

TK'nun 35. maddesine göre tebligat uygulaması son derece azalmıştır. Zira (AKS) adresi bulunan kişilere 35. maddeye göre tebligat yapılması söz konusu değildir.

31- İctihadı birleştirme görüşmeleri sırasında yargılamanın makul sürede sonuçlanması bakımından iki aşamalı tebligatın uygun olacağı, üç aşamalı tebliğ işlemi kabul edildiğinde yargılama sürelerinin uzayacağı ve bu durumun da adil yargılanma hakkının ihlali olacağı ifade edilmiştir.

32- Öncelikle belirtilmelidir ki; yargılama mercileri mevcut kanunları uygulamakta görevlidir. Bu yapılırken yargılama süresinin uzayacağı gerekçesi ile tebligatın yapıma şekli değiştirilemez. Kanun koyucu gerekçesinde tebligatın hem güvenli hem de kısa sürede yapılması gerekçesini belirtmiş ve bu gerekçeye uygun şekilde TK'nun 21/2 maddesi kabul edilmiştir. Dolayısıyla tebligat yapılırken TK'nun 10. ve 21/2. maddesi birlikte değerlendirilerek uygulanmalı, tebligat bu maddelerdeki düzenlemelere uygun şekilde yapılmalıdır. Tebligatı iki aşamalı kabul edip, tebliğ memuruna TK'nun 21/2 maddesinde kanunun düzenlenmediği ve Yönetmelikte açıkça yapılmayacağını belirttiği adres araştırması yapma görevi vermek yasal düzenlemeye uygun olmadığı gibi esasen mümkün de değildir. Zira Yasada ve Yönetmelikte böyle bir düzenleme yoktur.

33- İctihadı birleştirmenin konusu; bilinen en son adreste tebligat yapılamaması hâlinde muhatabın adres kayıt sistemindeki adresine önce normal bir tebligat çıkartılmasının gerekip gerekmediği, kısacası bir adet tebligattır. Günümüz şartlarında bir tebligatın yapıma süresi bir aydır. Bu bir tebligatın yapılmasına ilişkin bir aylık süre ile makul yargılanma süresi uzamış olmaz. Ancak bu bir tebligatın yapılmaması sonucu kişi dava dilekçesinden haberdar olmamış ve yargılama yokluğunda devam etmiş ise savunma ve hukuki dinlenilme hakkı, duruşma gününden usulünce haberdar olunmadığı için duruşmaya katılamamış ise mahkemeye erişim hakkı, sonuç olarak her hâlde adil yargılanma hakkı ihlal edilmiş olacaktır.

34- Tüm bu nedenlerle; bilinen en son adrese çıkartılan tebligatın yapılamaması ve muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bilinen en son adresten farklı olması hâlinde, bu adrese önce normal bir tebligat yapılması, başka bir anlatım ile "tebligat işleminin üç aşamalı olması" görüşünde olduğumdan, sayın çoğunluğun bu adrese normal bir tebligat çıkartılmasının gerekmediği, başka bir ifade ile tebligatın iki aşamalı olduğu şeklindeki içtihadı birleştirme görüşüne katılmıyorum.

YARGITAY İÇTİHA TLARI BİRLEŞTİRME BÜYÜK GENEL KURULU BAŞKANLIĞINA

KARŞI OY

1- İçtihatların birleştirilmesine konu İhtilaf "Muhatabın bilinen en son adresine çıkartılan tebligatın iade edilmesi ve adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresinin bu adresten farklı olması halinde; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine "Mernis şerhi" verilerek Tebligat K.'nin 21/2.maddesi uyarınca doğrudan tebligat çıkartılmasının yeterli olup olmadığı" hususuna ilişkindir.

2- Görüşmeler sırasında, bir davada muhataba ilk tebligatın mutlaka TK'nın 10.maddesine göre çıkartılması gerektiği hususunda İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu üyeleri arasında bir görüş ayrılığı bulunmadığı anlaşılmaktadır.

3- Buna göre TK'nın "BİLİLEN ADRESE TEBLİGAT" başlıklı 10.maddesinde yer alan "(1)Tebligat tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılır. Şu kadar ki; kendisine tebliğ yapılacak şahsın müracaatı veya kabulü şartıyla her yerde tebligat yapılması caizdir. (2) Bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığına anlaşılmaması veya tebligat yapılamaması halinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat buraya yapılır. (11.01.2011 T. ve 6099 S.K)" düzenlemesi uyarınca, ilk tebligat muhatabın dilekçede gösterilen adresine çıkartılacaktır. 6099 sayılı K. İle maddeye eklenen 2.fıkra uyarınca, dilekçede gösterilen adrese tebligat yapılamazsa bu defa, adres kayıt sisteminde yer alan yerleşim yeri adresi (MERNİS adresi), muhatabın "bilinen en son adresi" kabul edilerek, 10.madde uyarınca ilk tebligat, herhangi bir şerh verilmeksizin bu adrese yapılacaktır.

4- TK 10.maddeye göre çıkartılan tebligatta, posta memuru muhatabı adreste bulamazsa TK 21/1. maddesindeki "Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırarak beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır" düzenlemesi ile TK Yönetmeliğinin 30.maddesinde yer alan posta memurunun muhatabın adreste olmaması halinde adreste araştırma yapması ve sonucunu mazbataya yazma, muhatabın yeni adresi tespit edilmiş ise tebligatın yeni adrese yönlendirilmesine ilişkin düzenleme birlikte düşünüldüğünde, Kanun koyucunun yaklaşımına göre tebligattaki temel amaç muhataba erişmektir. Bu nedenle, TK 10'a göre tebligatta memur, muhatabın geçici mi, yıkta sürekli mi adresten ayrıldığını mutlaka araştırmak zorundadır. Bu araştırma, mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya sorularak yapılacaktır. Araştırmadaki temel amaç, "tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini." sağlamaktır.

5- TK'nın 21/2.maddesinde "(Ek 2. fıkra: 11.01.2011 - 6099 S.K/Madde 5) Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heveti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır" şeklindeki düzenlemede yer alan tebligata, "MERNİS ŞERHLİ TEBLİGAT" denilmektedir. Madde gerekçesinde de açıkça ifade edildiği üzere, TK 21/2 şerhli tebligat, " 10 uncu maddede yanılan değişikliklerle birlikte,

bilinen en son adrese çıkartılan tebligattan sonuç alınmazsa” başvurulacak bir tebligat sistemidir. TK 21/2 şerhli tebligatta, posta memuru adreste araştırma yapmaz, komşuya, kapıcıya, yöneticiye bir şey sormaz, muhatabın adresten geçici mi, yoksa sürekli mi ayrıldığını soruşturmaz. Bir şekilde öğrense bile yine de bu hususta hiçbir işlem yapmaz. Tebligatın bir parçasını kapıya yapıştırır ve evrakı muhtara bırakır.

6- Böylelikle, kanun koyucu TK 10.maddesine göre, dilekçede gösterilen adres ister memris adresi olsun, ister olmasın, mutlaka adreste araştırma yapılması ve adreste bulunamayan muhatabın keyfiyetten haberdar olmasını sağlamak istemiş, ancak memris adresindeki araştırmadan dahi sonuç alınmaması halinde, bu defa memris adresine TK 21/2 uyarınca memris şerhi verilerek yapılacak ve kapıya yapıştırma ile sonuçlanacak tebligatla işi noktalamak istemiştir. Ancak TK 10'a göre muhatabın gösterilen adresinde yapılan araştırmada bir sonuç alınması halinde, her defasında muhatabın yeni adresine tebligatın yönlendirilmesi bir zorunluluk olarak öngörülmüştür.

7- Anayasamızın 36.maddesi ve AİHS'nin 6.maddesi ile benimsenen “adil yargılanma hakkı” ilkesi temel insan hakları arasında kabul edilmiştir. Bu ilkenin en temel bileşenlerinden biri de, “savunma hakkı” ve “mahkemeye erişim hakkı”dır. Dilekçede gösterilen gerçek dışı adreste muhatabın bulunmaması ihtimalinde, muhatabın adresinin soruşturulmasını engelleyecek şekilde memris adresine doğrudan TK 21/2'ye göre tebligat çıkartılmasının sağlanması, adil yargılanma ilkesinin açık bir ihlali olacaktır. Zira, dilekçede muhatabın doğrudan memris adresi gösterilse idi, bu adrese çıkarılacak tebligatlar yönünden TK 10 ve TK 21/1, Yönetmelik 30.maddeye göre muhatabın adresten geçici veya sürekli ayrılma (askerlik, hastalık, salgın, öğrencilik, görevli gitme, taşınma vs.) sebebi tespit edilerek bu adrese tebligat yapılması ve davalının savunma hakkı ile mahkemeye erişim hakları temin edilmiş olacak iken, sırf gösterilen ilk adresin sahte adres olması ihtimalinde, ikinci tebligatın, TK 10 ve 21/1'e göre değil, adreste araştırmayı ortadan kaldıracak şekilde TK 21/2'ye göre yapılması halinde, muhatabın mahkemeye erişim ve savunma haklarının ihlali söz konusu olacaktır. Ayrıca bu durum eşitlik kuralına aykırı olduğu gibi, istismara da son derece açıktır.

8- Büyük Genel Kurul'da tartışılan diğer bir önemli konu da, muhatabın memris adresine ilk çıkarılacak tebligatın TK 10 uyarınca çıkarılması, buradan sonuç alınmazsa TK 21/2 şerhi verilerek çıkarılması şartının aranması halinde, bu kurala uymayarak verilen ceza mahkemesi kararlarının, Yargıtay'da tebligatların usulsüzlüğü sebebiyle bozulmasına yol açtığı ve bu durumun da suçluların ortalığa salınmasına yol açacağı endişesi olmuştur. Oysa böyle bir endişeye mahal yoktur.

9- TK'nın 11.maddesinde açıkça, ceza mahkemesi kararının sanıklara tebliğine ilişkin CMK hükümleri saklı tutulmuştur. Öte yandan, TK'nın 19.maddesinde, tutuklu ve hükümlülere yapılacak tebligatların, bunların bulunduğu müessesede müdür veya memuru vasıtasıyla yapılması kuralı getirilmiştir.

10- TK dışında, CMK'nın 37.maddesinde “Tebligat, bu Kanunda belirtilen özel hükümler saklı kalmak koşuluyla, ilgili kanunda belirtilen hükümlere göre yapılır” şeklindeki düzenleme uyarınca, ceza yargılamasındaki aslolan tebligatın CMK da yer alan tebligat şekli olduğu kabul edilmiştir.

11- CMK'nın 106.maddesinde yer alan “(1) **Salıverilmeden önce şüpheli veya sanık, yetkili vargı mercine** vev tutukevinin müdürüne **adresini ve varsa telefon numarasını bildirmekle yükümlüdür.** (2) **Şüpheli veya sanığa** soruşturmanın veya kovuşturmanın sona erdirileceği tarihe kadar, yeniden beyanda bulunmak suretiyle veya iadeli taahhütlü mektupla önceden **verdiği adreslerdeki her türlü değişiklikleri bildirmesi ihtar olunur;** ayrıca, **ihlara uygun hareket etmediğinde, önceden bildirdiği adrese tebligatın yanılacağı bildirilir.** Bu ihtarların yapıldığını belirten ve yeni adresleri içeren tutanak veya tutukevi müdürünün

düzenleyeceği belgenin aslı veya örneği yargı merciine gönderilir” şeklindeki düzenlemeden, ceza yargılamasında yargılanan sanıkların mutlaka bir tebligat adresi vermesi, adres değişikliği olursa da mutlaka yeni adresin bildirilmesi şartı getirilmiş ve tüm tebligatların bu adrese yapılacağı bildirilmiştir.

12- Keza, CMK 145 vd. uyarınca, sanıkların bizzat duruşmaya gelmeleri şart koşulmuş ve davetiye ile gelmemeleri halinde zorla getirileceğine karar verilmiştir. Şüphesiz böyle bir durumda CMK 106’ya göre sanıktan tebligata yarar açık adresi sorulacaktır.

13- Kanun yollarına başvuru yönünden de, CMK 273 ve 291. maddelerinde, süre hükmün açıklanmasından itibaren başlatılmaktadır. Sanıkların yokluğunda verilen kararlar ise onların beyan adreslerine tebliğ edilecektir. Dolayısıyla, ceza yargılaması açısından da her hangi bir endişeye mahal verecek bir durum bulunmamaktadır.

Yukarıda anılan nedenlerle, muhatabın mernis adresine çıkarılacak ilk tebligatların mutlaka TK 10.maddeye göre ve şerhsiz çıkarılması, bu tebligattan bir sonuç alınmazsa TK 21/2 madde uyarınca “mernis şerhli” tebligat çıkartılması gerektiği kanaatinde olduğumdan Büyük Genel Kurul’un çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

**ADRES KAYIT SİSTEMİNDEKİ ADRESE TEBLİĞLE İLGİLİ
İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME KARARI
2019/2 ESAS**

KARŞI OY YAZISI-

Temel hak ve hürriyetlerden olan, adil yargılanma hakkı ve bunun alt unsuru olan hukuki dinlenilme hakkı, Anayasanın "hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesi ile teminat altına alınmıştır. Bu hükme göre; herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hukuki dinlenilme hakkı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 27. maddede düzenlenmiş olup bu hükme göre; Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler(HMK 27/1). Bu hak; yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, açıklama ve ispat hakkını ve mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini içerir (HMK 27/2).

HMK 30. maddede yer alan usul ekonomisi ilkesi de adil yargılanma hakkını sağlamayı amaçlayan bir hüküm olup; Hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür.

Anayasa ile güvence altına alınmış olan hukuki dinlenilme hakkı ve adil yargılanma ilkesinin somut gerçeklik olarak sağlanabilmesinin en önemli aracı tebligattır. Çünkü kişinin haberdar olmadığı, bilgilendirmediği bir konuda dayanan vakıtalara karşı çıkabilmesi ve kendi dayandığı vakıtalara ortaya koyabilmesi ve ispat hakkını kullanıp delillerini ileri sürebilmesi mümkün olmayacaktır. Bu önemine uygun biçimde HMK'da tebliğ zorunluluğuna ilişkin pek çok hüküm bulunduğu gibi, 7201 sayılı Tebligat Kanunu (TK) ile Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte (TKY) de tebliğin bu önemine uygun ayrıntılı hükümlere yer verilmiştir.

Tebligat Kanunu ve Yönetmelik hükümleri, şekli bir tebliği yeterli saymamış ve muhatabın tebliğ konusunu öğrenebilmesini uman pek çok yolu da denemeyi öngören aşamalar getirmiştir. Tebligata ilişkin kuralların posta kutusuna bırakmayı yeterli görmeyerek, kapıyı çalmayı, muhatabı aramayı, muhatap bulunamazsa o adreste oturup oturmadığı, geçici veya devamlı olarak o adresten ayrılıp ayrılmadığını araştırmayı, geçici olarak ayrılma halinde o adreste muhatap namına tebliğ yapılabilecek kimse olup olmadığını belirleyerek bu kişilere tebliğ yapmayı, bu kişilere tebliğ yapılamazsa muhataba haber verebilecek kimselere bildirmeyi ve tebligatın alınabileceği yeri belirtmeyi öngörmüştür. Bu ise aşamalar halinde pek çok işlemin yapılmasından sonra tebliğin yapılmış sayılması sonucunu doğurmaktadır.

Tebligatın, tebliğ yapılacak şahsa bilinen en son adresinde yapılması (TK 10/1), bilinen en son adresin tebligata elverişli olmadığıın anlaşılması veya tebligat yapılamaması hâlinde, muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin, bilinen en son adresi olarak kabul edilip tebligatın buraya yapılması (TK 10/2), kendisine tebliğ yapılacak şahıs adresinde bulunmazsa tebliğin kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılması (TK 16/1), belli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatını icra edenler, o yerde bulunmadıkları takdirde tebliğin aynı yerdeki daimi memur veya müstahdemlerinden birine, meslek veya sanatını evinde icra edenlerin memur ve müstahdemlerinden biri bulunmadığı

takdirde aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılması (TK 17/1). tebliğ yapılacak şahıs otel, hastane, tedavi veya istirahat evi, fabrika, mektep, talebe yurdu gibi içine serbestçe girilemeyen veya aranmanın kolayca bulunması mümkün olmayan bir yerde bulunuyorsa, tebliğin yapılmasını o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amirinin temin etmesi, bunlar tarafından muhatabın derhal buldurulması veya tebliğin temini mümkün olmazsa, tebliğin kendilerine yapılması (TK 18/1), bu şahıslar, kendisine tebliğ yapılacak kimsenin geçici olarak başka yere gittiğini belirtirlerse; keyfiyet ve beyanda bulunanın adı ve soyadı tebliğ mazbatasına yazılarak altının beyan yapan tarafından imzalanması ve tebliğ memurunun tebliğ evrakını bu kişilere vermesi, bu kişilerin tebliğ evrakını kabule mecbur olması, kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka bir yere gittiğini belirten kimse, beyanını imzadan imtina ederse, tebliğ edenin bu beyanı şerh ve imza ederek, bu durumda ve tebliğ evrakının kabulden çekinme halinde tebligatın, 21/1 inci maddeye göre yapılması bu maddeye göre yapılacak tebligatlarda tebliğin, tebliğ evrakının bu maddelerde yazılı kişilere verildiği tarihte veya ihbarnamenin kopya yapıştirılmışsa bu tarihten itibaren onbeş gün sonra yapıılmış sayılması (TK 20/1) hükümleri muhatabın tebliğ konusunu öğrenmesini amaçlayan ve öğrenmesi umulan yollar olarak kanunda özel olarak düzenlenmiştir.

Bunlar Tebligat Kanununun normal tebliğ usulleri olup, son çare olarak kopya yapıştirma ve muhtara vermeyi öngörmüştür. Bu son çare ile de olağan usulle tebligat yapılamaz ise olağanüstü tebligat yolları denenecektir. Adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi olanlar ile yerleşim yeri adresi olmayanlar için olağanüstü tebliğ yolları devreye girecektir. Adres kayıt sisteminde adresi olmayanlar için olağanüstü tebliğ yolları, TK 35. maddeye göre tebliğ ve ilan tebliğdir. Adres kayıt sisteminde adresi olanlar için ise TK 35. maddeye göre veya ilan tebliğ yapılması mümkün olmayıp adres kayıt sistemindeki adresine TK 21/2. maddeye göre tebliğ yapılacaktır. TK 21/2. maddeye göre doğrudan adres kayıt sistemindeki adrese tebliğ yapılması mümkün olmayıp öncelikle bu adreste olağan tebliğ yollarının denenmesi gerekir. Bu adreste olağan tebliğ yollarının denenmeyerek doğrudan olağanüstü tebliğ olan 21/2. maddeye göre tebliğ yapılması muhatabın tebliğ konusunu öğrenmesini amaçlayan yolların bilinen doğru adreste denenmemiş olması ve kişinin bilgilendirilmesinin sağlanması amacı için gerekli kanalların açık tutulmaması sonucunu ortaya çıkaracaktır.

Bu hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden kişinin bilinen son adresi olduğu anlaşılan adres kayıt sistemindeki adresine önce normal tebliğ usulleri denenmeden TK 21/2. maddeye göre doğrudan tebliğ yapılmasının mümkün olmadığı sonucuna varılmalıdır. Kişinin adres kayıt sistemindeki adresi ile aynı olmayan adresine daha önce tebliğ çıkarılmış ve yapılmamış olması bilinen son adrese çıkartılmış bir tebligat olmadığı açıkça bilindiğinden bu tebliğin, bilinen adrese çıkartılmış bir tebliğ sayılamayacağı da çok açıktır. Kişinin yanlış adreste arandığı ve yanlış adreste kendisine bu tebliği ulaştırabilecek kişilerin arandığı bu kadar açık iken yanlış adreste yapılan işlemlerin TK 21/2. maddeye göre yapılacak tebliğin ön şartı olarak yeterli sayılması kişinin bilgilene hakkını ortadan kaldıracak ve hukuki dinlenme hakkı ile adil yargılanma hakkının çiğnenmesine yol açacaktır.

Böyle bir yolun benimsenmesi Tebligat Kanunu ile Yönetmeliğin, muhatabın öğrenmesini önceleyen ve amaçlayan temel kurallarından ortaya çıkan ana felsefesi ile de tamamen çelişecektir. Bu adresin karşı tarafça kötüniyetli ve bilinçli olarak yanlış bildirilen bir adres olabilme ihtimali de kişinin bilgilene ve buna göre savunma yapabilme hakkının karşı tarafın insaf ve vicdanına terk edilmesi sonucunu da ortaya çıkarabilecektir.

Tebligat Kanunu hükümleri yanında Tebligat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 16, 29, 30 ve 31. madde hükümleri de olağan tebliğ usullerine başvurulmadan

doğrudan 21/2. maddeye göre tebliğ yapılabilmesinin mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. 21/2. maddeye göre mavi renkli zarfla çıkarılacak tebligat, öncesinde bu adreste bir araştırma yapılmış olmasını kişinin bu adreste oturmadığı veya ayrılmış olduğunun tespitini gerektirdiğinden bu şekilde bir tespit ve belirleme yapılmadan tebliğ yapılamayacağı da çok açıktır.

Kişi vatandaş olarak üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmiş ve adres kayıt sistemindeki adresini bildirmiş olduğu halde bu adreste kişinin oturup oturmadığı araştırılıp etraftan sorulmadan doğrudan TK 21/2. maddeye göre kapiya yapıştırma ve muhtara vermenin yeterli görülmesi vatandaşlık görevlerini yerine getiren kimseleri, bunları yerine getirmeyerek adresini zamanında bildirmeyen kimselere göre daha korumasız bir hale sokacaktır. Çünkü bu şekilde adresi bulunmayan kimse için her türlü araştırma yapıp adres bulunamazsa ilanen tebliğ yoluna başvurulabilecek iken, bildiren kimse için bildirdiği adreste dahi bazı araştırmalardan vazgeçilerek doğrudan kapiya yapıştırma ve muhtara vermenin yeterli görülmesi ile bu kişinin tebliğ konusunu öğrenebilmesi imkansız bir hale gelebilecektir. Kişi çalıştığı, hastanede yattığı, iş seyahatinde olduğu veya geçici olarak yakınlarının yanına gittiği için evde bulunmuyor olabilir. Adresini değiştirmiş ancak kendisine yasada tanınan yeni adresini bildirme süresinin de dolmamış olduğu bir tarihte tebliğ çıkmış olması da mümkündür. Bu durumdaki bir kişiye adreste bulunamama hakkı sebebinin dahi açıklayabilme hakkından yoksun bırakacak şekilde o adreste doğrudan 21/2. maddeye göre olağanüstü tebliğ yoluna başvurulması pek çok sakıncayı beraberinde getirecek ve TK 21/2. maddeye göre yapılacak tebliğin ön şartı olan aynı bilinen adresteki tebligat yapılabilmesine dair hükümlerin rafa kaldırılmış olması sonucunu doğuracaktır.

Adil yargılanmanın gereği olarak yargılamanın makul sürede bitirilebilmesinin teminatı olan usul ekonomisi ilkesi de bu aşamalardan vazgeçilerek TK 21/2. maddeye göre doğrudan tebliğ yapılabilmesini mümkün kılmaz. Adil yargılanma uyumsuzluğun kısa sürede sonuçlandırılmasından ibaret olmayıp hukuki dinlenilme hakkının da sağlanmasını zorunlu ve gerekli kılar. Hukuki dinlenilme hakkı sağlanmadan uyumsuzluğun sonuçlandırılması adil yargılanma hakkını makul süreden daha fazla zedeleyeceğinden bunun sağlanması makul süreden daha fazla önceliklidir. Kaldı ki burada süreyi etkileyecek olan sadece bir tebligat olup o da en fazla bir aylık bir süre etki edebileceğinden makul sürenin bu tebligat nedeniyle aşılmış olacağı aşırı bir yorumdur.

Nitekim adres kayıt sistemindeki adrese tebliğe ilişkin hükümlerin getirildiği 6099 sayılı Kanunun genel gerekçesinde: yapılan bu değişikliklerle, tebligat bakımından büyük kolaylık sağlanacağı; zaman, emek ve para kaybının önleneceği; şikâyetlerin önemli ölçüde giderilmiş olacağı, hatta bu yolla, bazen on-onbeş tebligatla dahi sonuç elde edilemeyen durumlarda (ilanen tebligatın gerektirdiği istisnaî hâller hariç), en fazla iki veya üç tebligatla sorunun çözülebileceği böylece özellikle adil yargılamadaki makul süre unsurunun gerçekleşmesine önemli katkı sağlanacağı, diğer yandan da tebligatın güvenli bir adrese yapılması imkânının doğacağına belirtilmiş olması da makul süre arayışının bilinen adrese normal usulde çıkartılacak tebliğden dahi vazgeçmeyi gerektiren bir amaçla bu düzenlemelerin getirilmediğini, on-onbeş tebligata rağmen dahi tebliğin sağlanamamasından doğan olumsuzlukları gidermenin amaçlandığını ortaya koymaktadır.

Ayrıca bu gerekçe TK 21/2. maddeye göre tebliğ için aynı adreste öncelikle normal yoldan tebliğ çıkarılacağı ve yapılamazsa o takdirde 21/2. maddenin uygulanacağını da ortaya koymaktadır. Gerekçede sözü edilen iki tebliğ bilinen son adresle adres kayıt sistemindeki adresin aynı olması halinde gerçekleşecek, aynı olmaması halinde ise üç tebligat çıkmış ve son tebliğ de 21/2. maddeye göre yapılmış olacaktır.

Gerekçede tebligatın güvenli bir adrese yapılması imkanından söz edilmesi de bu adrese doğrudan içeriği zayıf şekli bir tebligatın yeterli görülmeyip içeriği güçlü bir tebliğ işleminden sonuç alınmazsa bu tebliğin yeterli görüleceğini de açıkça ortaya koymaktadır.

Tebliğin yapılamaması ile tebliğin usulsüz olması farklı şeylerdir. Usulsüz tebliğde Kanunun aradığı koşullara uygun olmaksızın yapılan ve ancak kişinin bildirdiği öğrenme tarihi ile geçerli olan bir tebliğ varken, tebligatın iade gelmesinde usulsüz dahi olsa yapılabilmiş bir tebliğ yoktur. Farklı bir adrese çıkarıldığı için hiç yapılamamış ve iade gelmiş bir tebligatın, geçerli bir tebligat işlemi gibi değer verilerek bilinen son adres olan adres kayıt sistemindeki adrese TK 21/2. maddeye göre yapılacak tebliğin ön şartı olan ilk tebliğ için geçerli bir tebliğ işlemi sayılması da mümkün olmamalıdır.

Belirttiğim nedenlerle; tebliğ çıkan son adresin adres kayıt sistemindeki adres olmaması halinde bu adresin bilinen son adres sayılmayacağı, bu halde öncelikle bilinen adres olarak adres kayıt sistemindeki adrese normal yollardan tebliğ çıkarılması, bu tebliğin yapılamaması halinde TK 21/2. maddeye göre mavi renkli zarfla yeni bir tebliğ çıkarılması gerektiği için. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin bu yöndeki içtihatları doğrultusunda içtihatların birleştirilerek içtihat aykırılığının giderilmesi gerektiği görüşünde olduğumdan. TK 21/2. maddeye göre çıkartılacak tebliğin ön şartı olan ilk tebliğ için farklı adrese çıkarılan tebligatı yeterli sayan değerli çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

YARGITAY

İBBGK

SAYI: 2019/2 E.

MUHALEFET ŞERHİ

Uyuşmazlık konusu; muhatabın bilinen adresi ile mernis adresinin farklı olduğu durumlarda, bilinen adresine çıkartılan tebligatın bila tebliğ olması halinde, mernis adresine normal (beyaz) tebligat gönderilmeden doğrudan doğruya mernis şerhi verilme suretiyle mavi tebligat gönderilip gönderilemeyeceği, bir başka deyişle 7201 sayılı Tebligat Kanunu (RG. T. 19/02/1959, S. 10139) m. 21/2 ve Tebligat Kanununun (TK) Uygulanmasına Dair Yönetmelik (RG. T. 25/01/2012, S. 28184) m. 31/1 -c hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin olup, Yargıtay Büyük Genel Kurulunca doğrudan doğruya TK m. 21/2 ve Yönetmelik (Y) m. 31/1-c hükümlerinin uygulanması gerektiği yönünde içtihatların birleştirilmesine **oy çokluğu** ile karar verilmiştir.

Bir davada yargılamanın başlatılabilmesi için davalının (muhatabın) haberdar edilmesi zorunludur. Davanın haberdar edilmesi ise ancak, dava vs dilekçeler ile duruşma gününün usulüne uygun muhataba tebliğ edilmesi ile mümkün olabilmektedir. Belirtmek gerekirse, tebligat yargılamanın yapılabilmesi ve hüküm verilebilmesinin en önemli derecede ki esaslı noktasını oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile yargısal bir işlem olan mahkeme kararının sıhhatli olarak ortaya çıkmasının esaslı unsuru davanın davalıya usulüne uygun olarak bildirilmesidir. Aksi durumda, yani davalıya tebligat yapılmadan ya da tebligatın usulüne uygun yapılmaması halinde yargısal işlem olan karar sakat doğar. Bu sakatlık ise sakatlık hallerinin en ağırlı olan yokluktur. Yine usulüne uygun yapılan yargılama sonunda verilen karar muhataba tebliğ edilmeden, ya da tebligatın usulsüz olması durumunda verilen kesinleşme şerhi de yokluk derecesinde sakat olur.

Bu durumda, bir davada tebligat yargısal işlemlerin oluşması ve sıhhat kazanmalarının en esaslı noktadaki bir unsurudur. Belirtmek gerekirse tebligat, yargısal işlemlerin geçerliliği ile ilgili olduğu gibi, İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa ve kanunlarla teminat altına alınan adil yargılama hakkı ve bunun devamı niteliğinde olan hukuki dinlenilme hakkı ile de doğrudan ilgili olup, bu hakların en önemli güvencelerindedir. O nedenle, Kanun Koyucunun amacı bu haklar ihlal edilmeden ve davalarda uzun süre sürüncemede bırakılmadan, makul sürede davaların sonuçlanmalarının sağlanmasına ve gereksiz yargılama giderlerinin yapılmasına engel olunmasına yöneliktir. Bu nedenle Kanun Koyucu adil yargılama hakkı ile makul sürede yargılama hakkı arasında bir denge gözeterek konuya ilişkin 6099 sayılı Kanunun (RG. T.19/01/2011, S. 27820) 3 ncü maddesi ile TK m. 10/2 hükmünü, 5 nci maddesi ile de TK m. 21/2 hükmünü kabul etmiş ve böylece 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu (RG. T. 29/04/2006, S. 26153) ile getirilen Adres Kayıt Sistemi ile intibakı sağlamıştır. Bu Kanunla getirilen sistemde, kişiler yerleşim yerlerinin yanında sisteme 2 nci ve 3 ncü adreslerini de kayıtlı hale getirebileceklerdir (Kanunun genel ve madde gerekçeleri).

TK'nın değişik hükümleri yürürlüğe girdikten sonra, kabul edilen ve Tebligat Tüzüğü'nün (RG, T. 11/09/1959, S. 10303) yerini alan TK'nın Uygulanmasına Dair Yönetmelikle de konuya ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Uyuşmazlık bakımından doğru sonuca varabilmek için bu açıklamalar göz önünde

bulundurularak hem Kanunun hem de Yönetmeliğin ilgili hükümlerinin de incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, bilindiği üzere tebligatın esasını düzenleyen hükümlere göre, tebligat, tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri ya da mevcut belgelere göre tespit edilen en son bilinen adresinde muhataba yapılır (TK m. 10/1; Y m. 16/1). Bu adresin tebligata elverişli olmaması veya tebligat yapılamaması halinde, adres kayıt sisteminde bulunan muhatabın adresi bilinen en son adres kabul edilir. Muhatap bu adreste hiç oturmamış veya sürekli ayrılmış olsa bile, ayrıca başka adres araştırması yapılmaksızın tebligat bu adrese yapılır (TK m. 10/2; Y m. 16/2). Burada hemen belirtmeliyim ki, ana kuralı düzenleyen Kanunun 10 ncu maddesinde tebligatın yapılmasına bir istisna getiren Kanunun 21/2 maddesine bir yollama yapılmamaktadır. Yine madde gerekçesinde de bu durumda doğrudan m. 21/2 hükmünün uygulanacağına yönelik bir işarette bulunmamaktadır. Böyle bir işaret belirsiz şekilde Yönetmelik m. 16/2'nin ikinci cümlesinde görülmekte, ancak bilindiği üzere yönetmelik hükümleri kanuna aykırı olamaz. Böyle durumlarda kanuna üstünlük tanınması gerektiği temel prensiplerdendir.

Bu durumda bilinen en son adrese çıkartılan tebligat bila tebliğ olduğunda, varsa muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi bilinen en son adresi kabul edilecek ve tebligat bu adresinde muhataba yine ana kurala uygun şekilde yapılması zorunludur. Diğer bir ifade ile bilinen adrese çıkartılan tebligatın yapılamaması halinde, bilinen en son adres kabul edilen muhatabın adres kayıt sistemindeki adresine çıkartılacak ilk tebligat ana kurala uygun, normal usulde olmalıdır. Yani bu tebligatta Yönetmelik m. 79/2 hükmünde belirtilen beyaz tebligat olmalıdır. Burada belirtmeliyim ki, Yönetmelik madde 79/2 hükmü ile iki renk tebligat düzenlenmiştir. Biri ana kuralı işaret eden beyaz tebligat, diğeri İstisnai bir hüküm olan TK m. 21/2 hükmünün uygulanmasına ilişkin mavi renk tebligattır.

Kanun ve Yönetmelik hükümleri bir bütün olarak göz önünde bulundurulduğunda, böyle bir sonucun Kanun Koyucunun iradesine ve dolayısıyla Kanunun ruhuna uygun olduğu açıkça görülmektedir. Şöyle ki, aslolan tebligatın bizzat muhatabın kendisine yapılmasıdır. O nedenle tebligatın esaslarını düzenleyen hükümlere göre, herhangi bir adrese çıkartılacak olan ilk tebligatın mutlaka TK m. 10 hükmüne göre yapılması gerekmektedir. Böyle olmasının bazı sebepleri vardır. Tespit edebildiğimiz sebeplerden ilki, TK m. 20 hükmüdür. Şöyle ki, muhatap adresinden geçici olarak ayrılmışsa bu hükmü göre işlem yapılacak ve dolayısıyla haber kağıdının kapıya yapıştırıldığı tarihten itibaren 15 gün sonra tebligat yapılmış sayılacaktır. İşte adres kayıt sistemindeki adresin bilinen en son adres sayıldığı durumlarda, doğrudan yani ilk tebligat TK m. 21/2 hükmüne göre şerh verilmek suretiyle mavi renkte gönderildiğinde tebliğ tarihi ihbarnamenin binanın kapısına asıldığı tarih sayıldığından, kusuru olmayan muhatabın aleyhine sonuç doğacak ve dolayısıyla davalı süresinde cevap verme ve süreye bağlı defilerini ileri sürmekten mahrum kalacak ve böylece savunma hakkı ihlal edilmiş olacaktır. Zira, TK'nın 21/2 nci maddesi, "gösterilen adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli ayrılmış olsa memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır" hükmünü haizdir. Bu hükmü göre başkada adres araştırması yapılmadan tebligat yapılacaktır (madde gerekçesi ve Y m. 17/2, m. 31/2).

Sebeplerden ikincisi, TK m. 21/1 ve Yönetmelik m. 31/1- (a ve b) hükümleridir. Bu hükümler muhatap ve tebligatı muhatap adına alabilecek kişiler o anda adreste bulunmazlar ya da tebligatı almaktan İmtina ederlerse uygulanacaktır. Bu halde tebligatı yapan memur, tebligatı o yerin muhtarı vs. ya da zabıtaya imza karşılığı teslim edip, ihbarnameyi gösterilen adresteki kapıya yapıştırarak ve eğer muhatap ve tebligatı almaya yetkili olanlar tebliğ anında adreste bulunmamakta ise, muhataba keyfiyetin haber verilmesini komşularından birine, varsa yöneticiye veya kapıcıya

bildirmek durumundadır. TK m. 21/2 nin uygulanması halinde ise böyle bir araştırma ve muhatabı bilgilendirme söz konusu olmadığından bilgilendirme hakkı ihlal edilmiş olacaktır.

Sonuncu sebep ise, muhatabın adreste bulunmamasının, ölmesinin veya adresinden sürekli ayrılmasına bağlı olmasını düzenleyen Yönetmelik m. 30 hükmüdür. Bu hükmü göre ise, tebliğ memuru muhatabın öldüğünü veya adresten ayrıldığını tespit edip, ancak yeni adresini tespit edemezse tebliğ evrakını merciine iade edecek, yeni adresini tespit ederse yeni adreste tebligatın yapılabilmesi için gereğini yapmak durumundadır. Aksi takdirde yani doğrudan TK m. 21/2 hükmünün uygulanması halinde ölü kişiye bile tebligat yapılması ve dolayısıyla ölü kişi hakkında yargılama yapılması söz konusu olabilecektir. Zira tebligatın ölüm olayının nüfusa işlenmesinden önce veya mernis adresinin tespitinden sonra yapılması hallerinde bu ihtimalin doğması kaçınılmazdır.

O halde, tebligat yapılırken TK m. 20 ve 21/1 hükümleri ile bu hükümlerin uygulanmasına ilişkin Yönetmelik m. 30 ve m. 31/1-(a ve b) hükümleri, TK m. 21/2 ve bu hükmün uygulanmasına Yönetmelik m.31/1-c hükmünden önce uygulanmak durumundadır. Bu uygulama ve araştırma sırasının bozulmaması için, bilinen en son adrese tebligat yapılamadığında, varsa adres kayıt sistemindeki adres bilinen en son adres kabul edildiğinden, bu adrese de normal (beyaz) tebligat gönderilmelidir. Eğer normal (beyaz) tebligat gönderilmeden doğrudan TK m. 21/2 ve Yönetmelik m. 31/1-c hükümlerine uygun meşruhat verilip (Y m. 16/2, cümle 2), bu hususa özgü Yönetmelik m. 79/2 hükmünde belirtilen ve İstisnai bir tebligat olarak getirilen mavi renk tebligat çıkartılması durumunda, TK m. 20 ve m. 21/2 hükümleri ile Yönetmelik m. 30 ve 31/1 -(a ve b) hükümleri uygulanmayacak ve dolayısıyla gerekli araştırma yapılmayacaktır. Yukarıda belirtildiği üzere bu durum belkide hiç kusuru olmayan kişinin aleyhine sonuç doğuracaktır. Zira anılan uygulama sıralaması ile araştırmaların yapılmasına; Yönetmelik m. 30/1'in ilk cümlesinde ki, "adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine meşruhat verilerek çıkartılan tebligatlar hariç olmak üzere" hükmü ile m. 31/2'de ifade edilen, "birinci fıkranın (c) bendi gereğince yapılacak tebligatlarda tebliğ memurunca 30 ncu maddeye göre araştırma yapılmaz" hükmü ve de TK m. 10 ve m. 21/2'nin gerekçeleri engel oluşturmaktadır.

Muhatabın adres kayıt sistemindeki adresinin bilinen en son adres olduğunun kabul edilmesi halinde, normal (beyaz) tebligat gönderilmeden doğrudan TK m 21/2, Y m. 16/2 hükümlerinin uygulanıp, bu hükümlere özgü Y m. 79/2'de belirtilen mavi renk tebligat gönderilmesinin telafisi güç veya imkansız sonuçları mutlaka olacaktır. Bu bağlamda, ilk akla gelen kötüye kullanmadır. Şöyle ki, dava açan veya takip başlatan kişi muhatabın (davalı veya borçlu) gerçek adresini bildiği halde yanlış bir adres bildirip, ilk tebligatın bila tebliğ olduğunu sağladıktan sonra muhatabın adres sisteminde kayıtlı adresine doğrudan TK m. 21/2 ve Y m. 16/2 hükmüne uygun mavi renk tebligat göndermek suretiyle muhatabın hiç haberi olmadan hem takibin kesinleştirilmesini hem de davanın lehine sonuçlanmasını sağlayabilir. Bir diğer olumsuzluk, ölü bir kimseye tebligatın yapılabilmesi ihtimali ve dolayısıyla ölü kişi hakkında takibin kesinleşmesi veya davanın sonuçlandırılması ihtimalidir. Buna karşı ölüm olayının nüfusa işlendiği söylenebilirse de, pekala işlene kadar tebligatın çıkartılması mümkün olduğu gibi, mernis adresinin tespitinden sonrada ölüm olayı olabilir. Bu durumda yapılan yargılama ve verilen karar yoklukla sakat olacağından gereksiz masraf ve emek harcanmış olabileceği gibi tazminat vs gibi başka davaların doğmasına da sebep olabilir. Bir başka olumsuzluk ise, muhatabın adres kayıt sisteminde birden fazla adresinin olması durumudur. Bu halde hangi adresinin bilinen en son adres olduğunun tespiti de güçlük arz edecek, adreslerden yalnız birine çıkartılan tebligat yeterli olmayacağına göre, arka arkaya ve ya hepsine birden tebligatın mahzurları da olacaktır. Tüm bu olumsuzlukların asıl sonucu olarak adil yargılama hakkının ihlal edilmiş olması kaçınılmaz olacağından Anayasa Mahkemesi ve nihayetinde İnsan Hakları Mahkemesinden alınacak ihlal kararları nedeniyle yargılamanın yeniden

yapılmasının yolu açılabilceği gibi (HMK m. 375/1-i) Devletin tazminat 6demek durumunda kalması da s6z konusu olabilecektir.

Belirtilen bu durum karşısında Kanun Koyucunun adil yargılama hakkını feda ettiğinden s6z edilemeyeceğine g6re, amacı adil yargılama hakkı ile adil s6rede yargılama hakkı arasında bir denge kurup, bu dengeyi g6zeterek davaların s6r6ncemede kalmasını 6nlemektir. Her hangi bir adrese ilk defa 6ıkartılacak tebligatın 6ncelikle ana kurala uygun beyaz tebligat 6ıkartılması yargılamada kabul edilen makul s6reyi olumsuz etkilediğinden s6z edilemez. O nedenle ilgili h6k6mlere g6re, muhatabın bilinen en son adresi ile memris adresi farklı olduğunda, bilinen en son adresine 6ıkartılan tebligatın bila tebliğ olması durumunda, varsa bilinen en son adresi olarak kanunen kabul edilen muhatabın memris adresine 6nce normal (beyaz) tebligat 6ıkartılıp, bununda bila tebliğ olması halinde TK m. 21/2 ve Y m. 16/2 h6k6mlerinin uygulanarak mavi tebligat 6ıkartılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, muhatabın bilinen en son adresi ile memris adresinin farklı olduğu durumlarda; bilinen en son adresine 6ıkartılan tebligatın bila tebliğ olması halinde, Kanuna ve Y6netmeliğe uygun olanın en son bilinen adres olduğu kanunen kabul edilen memris adresine 6nce normal (beyaz) tebligat g6nderilmesi gerektiği, ancak bununda bila tebliğ olması durumunda TK m. 21/2 ve Y m. 16/2 h6k6mlerinin uygulanması ve dolayısıyla uygun meşruhatlı mavi renk tebligatın g6nderilmesi gerektiği g6r6ř6nde olduğumdan sayın 6oğunluğun g6r6ř6ne katılmamaktayım.